БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 43-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 56 (11042) | 1966 оной мартын 8, вторник | Сэн 2 мүнгэн

МАРТЫН
эхэнэрнүүдэй
уласхоорондын
үдэр

СОВЕТ ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР— МАРТЫН 8-наар ДАШАРАМДУУЛАН КПСС-эй ЦК-гай ГАРГАҺАН ХАНДАЛГА

Хүндэтэ нүхэд эхэнэрнүүд, манай алдарта ажалшад, коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулагшад!

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр—Мартын 8-наар, демократиин болон социализмын, эрхэ сүлөөгэй болон тэгшэ эрхын, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдэй һанал нэгэдэлгын дайшалхы һайндэрөөр дашарамдуулан, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет таанадые амаршална.

Мүнөө жэлдэ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр Мартын 8 манай орондо илангаяа баяр баясхалантайгаар тэмдэглэгдэжэ байна. Коммунис байгуулалтада, Эхэ ороноо хамгаалгада совет эхэнэрнүүдэй элитэ ехэ габьяатай байһанай тэмдэг болгожо, энэ үдэр амаралтын үдэр гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар соносхогдонхой. Энэ һайндэр КПСС-эй XXIII съездын болохын урдахануур тэмдэглэгдэжэ байна. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада, ажалшадай байдал улам саашадань һайжаруулгада шухала шата боложо үгэхэ шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа съездын Директивэнүүдэй проектые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэ орон дотор боложо байна.

Совет эхэнэрнүүд патриотическа хэрэгүүд болон шэн зоригоороо манай бүхы арадай зүрхөө гүнзэгы ехээр хүндэлэгдэдэг болонхой. Тэдэнэр эрэшүүлтэй хамта Соведүүдэй засагай түлөө үнэн сэхээр тэмсээ, пролетарска революциин түйлалтануудые Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ баатарлигаар хамгаалаа, Эхэ ороноо социалис ёһоор шэнэдхэн байгуултада угаа ехэ туһа нэмэри оруулаа.

Марксизм-ленинизмын үзэл surtalaar Коммунис партиин хүмүүжүүлһэн эмэгтэй хүдэлмэришэд, колхозниид, инженер, технигүүд, врачнууд, багшанар, эрдэм наукын, литература болон искусствын ажал ябуулагшад —бүхы совет эхэнэрнүүд манай орондо коммунизмын илан мандаха агууехэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ зорюулна.

Соведүүдэй орон хадаа хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүн эхэнэрнүүдые эрэшүүлтэй адли тэгшэ эрхэтэй болгоо, оюун бэлигээ, шадабарияа дэлбэлэн хүгжөөхэ үргэн арга боломжо тэдэнэртэ олгоо. Совет эхэнэрнүүд арадай ажахыда, гүрэнэй хүтэлбэрилгэдэ элитэ ехэ һуури эзэлнэ, һургуули, фабрика, завод, колхоз, совхоз, институт болон медицинскэ, ажаһуудалай эмхи зургаануудые тэдэнэр амжалтатайгаар хүтэлбэрилнэ. Гүрэнэй засагай дээдэ органуудта—СССР-эй Верховно Соведтэ, союзна болон автономито республиканудай Верховно Соведүүдтэ, тэрэшэлэн ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ хэдэн мянган эхэнэрнүүд һунгагданхай.

Эхэ оронойнгоо үмэнэ совет эхэнэрнүүдэй габьяатай байһаниинь парти, правительствын, арадай зүрхөө эрхимээр сэгнэгдэнхэй: миллион үлүүтэй эхэнэр правительственнэ хайрада, хэдэн мянгаад эхэнэр—Социалис Ажалай Геройн, Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Манай орондо эхэ-эхэнэрнүүд бүгэдэ арадай анхаралаар, дурлалга болон оролдолгоор хүреэлэгдэнхэй. Ургажа ябаа үетэнние хүмүүжүүлхэ талаар һайн һайхан ажал хэһэнэйнгээ түлөө хэдэн түмэн совет эхэнэр «Эхэ-Герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө, хэдэн олон миллион эхэнэр «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар, «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар шагнагдаа.

Эхэнэрнүүдэй ажалай, ажаһуудалай эрхэ байдалые һайжаруулха тухай саашадаа эсэшэ сусашагүйгөөр оролдохо, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, болбосон ёһоор амарха бүхы шухала арга боломжо тэдэндэ олгохо, гэр бүлөөе бэхижүүлгэдэнь, үхибүүдээ хүмүүжүүлгэдэнь туһалха гээшэ уялгамнай болоно гэжэ Коммунис парти, Советскэ правительство тоолоно. Шэнэ табан жэлдэ һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанудай тоо нилээд олон болохо, гэр байрын барилга үргэн далайсатайгаар хэгдэхэ, эхэнэрнүүдэй гэр доторой ажал хүнгэдхэхын тулада культурно-ажаһуудалай талаар хүн зониие хангалтын хэм хэмжээн нилээд ехэ болохо.

Эб найрамдалай түлөө бултаараа тэмсэдэгынь совет эхэнэрнүүдые, аха дүү социалис оронуудтахи ханиинарыень, тэрэшэлэн бүхы дэлхэй дээрэхи ажалша эхэнэрнүүдые нэгэдүүлнэ. Урда Вьетнамда американ империалистнуудай хэжэ байһан сэрэгэй интервенциие, Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүгээр хэдэг эзэрхэг ябуулгыень дары түргэн болюулха тухай эхэнэрнүүд эрилтэ хэнэ, Баруун Германиин үһөө нэхэхые эрмэлзэдэг этэгээдүүдые ядерна зэбсэгээр хангаха ябадалые эрид шууд буруушаана. Эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, арадуудай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлшэдэй түрүү зэргэдэ совет эхэнэрнүүд хододоо жагсан ябадаг байгаа, мүнөөшье ябана.

Манай парти, правительствын дотоодын болон гадаадын политикые совет эхэнэрнүүд халуунаар дэмжэнэ. Эхэ ороноо саашадань бэхижүүлхын тулада, коммунизмын суртал бодолой илан мандахын тулада таанад, оронойнгоо үнэн сэхэ басагад, хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ, үүсхэлтэ эршэ зоригоо саашадаашье гамнахагүй байһандатнай этигэжэ байһанаа КПСС-эй ЦК элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Хүндэтэ нүхэд эхэнэрнүүд! Манай эхэнүүд, эгэшэ дүүнэр, ханинар!

Бүхы ажал хэрэгүүдтээ, һайн һайхан үүсхэл гаргалгадаа ехэ амжалта түйлахыетнай, элүүр мэндэ ябахыетнай, баяр баясхалантайгаар, амгалан тайбанаар ажаһуухыетнай Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет таанадта хүсэнэ.

Совет эхэнэрнүүдтэ алдар солo!

Бүхы дэлхэйн ажалша эхэнэрнүүд мандаха болтогой!

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр—Мартын 8 мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет

Эдэл даа КПСС-эй XXIII съездын делегадуудай гурбан. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) Н. Г. Тогмитова — Хориин аймагай Үдын совхозой ахалагша хонишон, К. Е. Ястребова — барилгын Буряадай управлениин 3-дахи СМУ-гай шэрдэгшэдэй бригадир, Д. О. Орбодиева —Баргажанай аймагай Хурамхаанай интернат һургуулиин багша.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ

УЯЛГА ҮЛҮҮЛЭГДЭХЭ

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон коммунист Хубисхал Юндуновай отарада хонид олоороо хурьгалжа байна. Тус отарада 543 эхэ хонид тоологдодог. Февралиин 28-най мэдээгээр 450 хурьгад абтаа. 100 хонин бүриһөө 95 хурьга абахабди гэһэн социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Хонидынь тобир тарган, хурьгад өөдэргэн дорюунууд. Тоосоондо ороһон тус бригадынхид жэлһээ жэлдэ ажалай үндэр бүтээсэ түйладаг. Үбһэ тэжээлээ өөһэдынгөө хүсөөр сум бэлдэжэ абадагыень һайшаамаар. Үндэр наһатай болоһон Лудуп Дармаевич Дармаев, Амар Будажапович Будажапов гэгшэд тус отарада олохон жэлээ хүдэлжэ байна. Ажал хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандажа, өөһэдынгөө баян дүй дүршэлые залуу үетэндэ дуратайгаар дамжуулан үгөдэг.

КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэбди гэжэ ахалагша хонишон Х. Юндунов мэдүүлнэ.

С. БИЛИКТУЕВ.

Сэлэнгэ.

НЮТАГУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

▲ **БАРГАЖАН.** Аргадын совхозой һаалишан Дулма Лыденова зургаан жэлэй саада тээ хүгшэн эхынгээ пенсидэ гарахада, үнеэдыень даажа абаһан юм. Энэ үе соо ажалдаа дүршэлтэй болоо. Зургаан жэлэй туршада ажаллахадаа, үнеэн бүриһөө жэлдээ 1900—2553 килограмм һаажа байһан байна. Тэрэнэй даадаг нэгэшье үнеэд һубайрдаггүй. Мүнөө нүхэр Лыгденова мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Р. БАЗАРОВ.

▲ **ЗАХААМИН.** Эндэхи «Дружба» колхозой Енгорбой, Шара-Азарга тосхонуудта байрын гэрнүүд олоор бодхоогдоно. Мүнөө үедэ айл бүхэн шэнэ һаруул байшантай болонхой. Шара-Азаргада шэнэ клуб баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Колхозой экономико хүгжэжэ, мал ажалһаа олзо доход ехээр абтадаг боложо, колхознигуудай ажабайдал һайжарна ха юм.

Б. ДОРЖИЕВ.

▲ **ЗЭДЭ.** Намар-үбэлэй сезон соо аймагай ангуушад бэлэдхэлэй пунктнуудта 43415 хэрмэнэй арһа, 237 үнэгэнэй арһа, 14 мянга 680 элдэб шубуу тушаагаа. Тиигэжэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, хамта 44 мянга 542 түхэригэй олзо гүрэндөө оруулба. Эрхим ангуушад Р. Будаев, Д. Жигжитов, Ц. Балтатаров гэгшэд тус тустаа 300—400 түхэригэй ангай олзо тушаагаа.

А. МОДОРОВ.

ЖАРГАЛТА ЭХЫН ДУУН

райхяар амилһан тэнгэриин ...эдэй ониб-аниб эмнилдэн, ...шэнэй аяар баруун хойно ...ье хойно эхын дуун замха- Ерээдүйдэ, коммунизмда ажа- ажаллаха хүнэй үлгы дээрэ ...гойно, үргэһэ нойроо һам- ...та аялгата дуу татана.

...эхэ!.. Жаргалта эхэ!.. һай- ...дал түхеэрэгшэ совет хү- ...нагэн — совет эхэ—ажал- ... Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ ...й ехэ баатаршалга хэжэ ...хүнүүдэй жагсаалда совет ...үүд ябалсана. Замбуулинай ...уужам дайдаар совет эхэ- ...идэнэ. Братска, Красноярска ...эй барилгын һуртэ сууряан ...ет басагадай хонгёо дуун ... Хаанашье — хүдөө ажахы, ...ленность, соёл культура, ...гэгээрэлэй фронтнууд дээрэ ...эхэнэрнүүд суурхана. Ажа- ...түрүүшүүл, коммунис ажалай ...үүд, новаторнууд, үүсхэл- ...хэ тэдэнэр магтуулна.

...й Буряадай эхэнэрнүүд бу- ...ной эхэнэрнүүдтэл адли ту- ...эдэ алхалалдана. Имагтал ... революциин һүүлээр ...тэгшэ эрхэтэй болоһон бу- ...энэр мүнөө коммунизм бай- ...адай эгээл эдэбхитэйшүү- ... ха юм. Жэшээ дурдахын ...оло ошоһоной хэрэггүй. Хэ- ...совхозой хонишон, комму- ...жит Цыбикова хори гаран ...туршада мал хаража ябана. ...жэлдэ үнеэшэншье байгаа, ...һүүлэй үедэ хониндо ороод, ...нэр ажаллана. 1965 ондо 100 эхэ хониһоо 101 хурьга абажа, ажахы соогоо суурхаһан.

Иимэрхүү жэшээнүүдые тоолохо болоо һаа, нютаг, нуга, тосхон, һуурин бүхэндэ олон. Манай эхэнэрнүүдэй шэн габьяатайгаар ажаллажа, олоной хэрэгтэ оролдожо ябадагынь эндэ эли тодоор харагдана.

Республика дотороо суурхахаһаа гадна, ондоо область, хизаар, нютагуудта мэдээжэ болоһон эхэнэрнүүд манайда үсөөн бэшэ. Эрдэмэй кандидат, СССР-эй арадай артист, инженер, габьяата багша, уран зохёолшо, уран зураашa, хүгжэмшэ эхэнэрнүүд манайда олон. Хүн зоной этигэл найдалда хүртэһэн, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй депутат, КПСС-эй болохоёо байгаа XXIII съездын делегат эхэнэрнүүд манайда байха. Хориин аймагай Үдын совхозой ахалагша хонишон Н. Л. Тогмитова, барилга-хабсаралгын 3-дахи управлениин шэрдэгшэдэй бригадир К. Е. Ястребова, Баргажанай аймагай Хурамхаанай интернат һургуулиин багша Д. О. Орбодиева— эдэ гурбан түрүүшүүл ниислэл хото Москва ошожо, шэнэ табан жэлэй түсэб багалалсан, КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые гаргалсахань ха юм. Олоной хэрэг, ажал хүдэлмэридөө, бүхы юумэндэ үнэн сэхээр хандажа оролдодог хадань, Коммунис партиин гэшүүнэй үндэр нэрые дээрэ үргэн ябадаг хадань иимэ ехэ этигэл найдабари, хуби зол тэдээндэ олгогдобо гээшэ бшуу.

Ажал гээшын хүнүүдтэ ямар ехэ жаргал олгодог тухай манай эхэнэрнүүдһээ асуугты. Республикын һаалишадта уряагаар хандаһан Сэлэнгын совхозой түрүү һаалишан Надежда Тадвашкина ажалай урма, баяр, жаргал гээшые ёһотойгоор үзэһэн байха. Социалис Ажалай Герой, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Пылжит Жалсановае социалис мүрысөөндэ урихадаа, нүхэр Тадвашкина Буряад ороной хэды олон һаалишадые шэнэ хэрэг, шэнэ амжалтада зоригжуулба, уряалба гээшэб! Одоол ёһотой патриотическа үүсхэл, халуун эрмэлзэл, халуун зориг энэ бэшэ гү?!

Эхэ хүнэй сэдьхэлые юунтэй сасуулалтайб! Эхын сэдьхэлһээ урин, зөөлэн, энэрхы юун байхаб! Мүнөө үеын эхэ—ажалша эхэнэр иимэ һайхан сагта үхибүүдээ өөдэнь болгожо, хүмүүжүүлжэ байхадаа, мүн лэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэг бүтээнэ гээшэл. Ерээдүйн барилгашан, инженер, врач, багша, зоотехник, агроном, механизатор хүниие хүмүүжүүлжэ, хожомынь тэдэнэйнгээ ажалай, ажабайдалай баяраар омогорхожо, сэдьхэжэ һууха гээшэ эхын жаргал болоно ха юм. һайн һайхан ажаһуудалтай, ажал хүдэлмэридөө абьяастай, урагшаа һанаатай совет эхэ ерээдүйн, ёһото коммунист хүнэй үлгыдэ һууна бшуу.

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ совет эхэнэрнүүдэй хэһэн габьяа, баатаршалга, алхам яаһан ехэб! Тэдэнтэй суг Буряад ороной эхэнэрнүүд —эхэнүүд, хонгёо энеэдэтэ басагад өөһэдынгөө хубитые олоной хэрэгтэ оруулна.

XXIII СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАТ

ЭНЭРХЫ СЭДЬХЭЛТЭ

„Хүн нэрэ хүндэтэй“ (М. ГОРЬКИЙ)

...Түрэл городойнгоо гудамжаар ...эхэнэр үглөө бүхэндэ яарал- ...таар гэшхэлдэг. Хэды яара- ...баашье һаа, шэнээр бариг- ...а байһан гэрэй хажуудa ойро ...ра зогсохо, өөртөө хэрэгтэйл ...олол хэһэн мэтээр хараг- ...а. Заримдаа сэдьхэлээ ханан ...аа алхалха, үгы һаа, ямар ...н бодомжодо абтаха. Хаа- ...ье ябахадаа эзэн ёһоор ор- ...тойрон байдалые шэртэн ...аха, ямар хубилалтын боло- ... байһые обёорон тэмдэглэхэ. ...эри өөдэ дэгдэһэн мантан ...о крануудые, газар уудалжа, ...рой элһэ дээшэнь гаргажа ...һан экскаватор, ондоо техни- ... машина харахадаа баярла- ... ехээр баярлаха.

...Городууд, хүдөө тосхонуудай ...тэл шарай хубилгадаг, арад ...о баяр, зол жаргал асардаг ...лгашан мэргэжэлтэ. Дүй ...шэлтэй шэрдэгшэ-штукатур- ... комплексно бригадые даагдаг ... түрүү барилгашадай нэгэн. ...иин XXIII съездын делега- ...ын гаргадаһан Клара Епифа- ... Ястребова.

Партиин съездын делегат. Эдэ гурбан үгэ олон юумэ тайлбарилжа үгэнэ. Эрхимүүдһээ эрхимүүдые, үнэн сэхэ, хододоо түрүү зэргэдэ жагсажа ябадаг нүхэдөө коммунистнууд түлөөлжэ, партиингаа эгээл дээдэ зэргын орган болохо съездэ хабаадалсахые эльгээдэг. Юрын барилгашa эхэнэр республикынгаа коммунистнуудай эгээл ехэ этигэл найдабарида хүртэбэ.

Клара Епифановна Ястребова арбаад жэлэй туршада республикынгаа нииcлэл хотын шэнэ барилга бодхоолсожо, түхэл шарайень хубилгажа ябана. Тоолоожо үзөө һаа, тэрэнэй гараар гоёон шэмэглэгдэһэн барилга яһала олон байха. Хэдэн жэлэй саада тээ шэнэ шэрээр ялалзан хангалжа, үүдэнүүдээ сэлижэ, студентнүүдые орохыень уряалһан хүдөө ажахын институдай шэнэ томо байшан, модошодой техникум гэхэ мэтэ барилганууд. Байрын олон гэрнүүд. Һүүлэй үедэ нүхэр Ястребовагай даадаг бригада Мухинай үйлсөөр гурбан гэрэй досоо талын хүдэлмэри хэжэ дүүргээ. Бүри һая ашаглалгада тушаагдаһан Ербановай үйлсэдэхи 80 байратай гэрэй барилга дүүргэлсээ.

Шэрдэгшэд-штукатурщигуудай энэ бригада гэрэй досоо талын хүдэлмэрине хододоо һайн шанартайгаар бүтээдэг. Тиигэжэ тэдэнэр барилга-хабсаралгын 3-дахи управлени соогоо шалгарна, түрүү бригадын алдар суутай. Ажалаа хараалагдаһан болзорһоонь урид дүүргэдэг. Оролдолго гарган, һайнаар бүтээгдэһэн, шэмэглэгдэһэн байрын шэнэ гэрнүүдтэ зөөжэ орогшодой баярые юунтэй сасуулан жэшэхээр бэ? Тус бригадынхид ажалшадта иимэл баяр асархаар хүдэлдэг. Шанарай түлөө тэмсэл тэдэнэй нангин уялга болонхой.

Энэ бригадынхид нэгэ бүлэ мэтэ эбтэй этэйнүүд, бэе бэедээ туһаламжа хүргэн, дүй дүршэлөө залуу нүхэдтөө дамжуулан үгэжэ ажалланад. Энээндэ бригадирай өөрөө харуулдаг жэшээнь, үзүүлдэг нүлөөнь ехэ.

— Залуу 11 басагад гурбан жэлэй саада эндэ хүдэлхөөр эльгээгдээ һэмди,—гэжэ залуушуулай нэгэн хөөрэнэ. Бригадын гэшүүд маниие һайнаар угтаа, ажалда һургаа.

— Училищида һураһан, штукатурщигай мэргэжэлтэй болоһоншье һаа, үнэн дээрээ ажалаа мүртэйгөөр хэжэ шадахагүй байгаабди,—гэжэ нүгөөдэнь нэмэн хэлэнэ.

— Клара манда урин дулаанаар хандадаг, эхэ мэтэ һургаалай үгэ хэлэдэг, зүбөөр штукатура хэхые, шэрдэхые заажа үгэдэг.

— Ажаллахадаа, һурахадаа бригадирһаа жэшээ абанабди. Клара манай ажал эмхидхэн хүтэлбэрилжэ, һургажа байһан бригадир, дүтын хани нүхэр юм, —гэжэ мүн лэ Клара нэрэтэй буряад басаган хэлээд, бригадираа магтажа ороно.

Тэрэнтэй сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь—залуу басагад, нүхэр Ястребоватай үниһөө хойшо суг ажаллажа ябаһан Татьяна Даниловна Ефимова, Юспа Ароновна Шленкевич, Екатерина Александровна Астрихинская, Анна Петровна Бец гэгшэд Клара Маглаевагай хөөрэхыень зүбшөөн шагнана, өөһэдынгөө һанал бодол тухай хэлэнэ.

«Манай бригадир», «Манай Клара», «үнэн сэхэ, өөрөө ехэ журамтай, бригадынгаа гэшүүдые журам сахихаар хүмүүжүүлнэ, ажалдаа бэрхэ, энэрхы сэдьхэлтэй» гэжэ байжа тэдэнэй хэлэһэн үгэ, энэ хөөрэлдөөн урин дулаанаар шэхэндэ дуулдаа бэлэй.

Үбшэлөө һааш, гэртэш өөрөө ерэхэ, алдуу гаргаа һааш, заһаруулха гэжэ оролдохо, хүндэ ушарай дайралдаа һаань, ходо туһалха, мүн материалаар, хэхэ ажалаар саг соонь хангаха тухай шанга эрилтэтэйгээр мастернуудта, СМУ-гай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандахадаашье зориггой—иимэ бригадиртай байһандаа тэдэнэр баярлан урмашанхай.

Нүхэр Ястребовагай даадаг бригада 28 хүнһөө бүридэнхэй. Булта өөрын һанал бодолтой, абари зантай. Зарим гэшүүдынь дүй дүршэлтэй, найдаха этигэхээр хүдэлмэришэд. Ажабайдалай үргэн замда һая гаража, ажал хэжэ дүршэжэ байһан залуушуул олон. Гүйсэд наһаяа хүсөөгүй ябаһан бүри залуухан хэдэн басагад бии. Тэдэнэр хүдэлмэриин богони үдэртэй. Һайнаар бүтээжэ шадаха ажалаарнь бригадынгаа бүхы гэшүүдые хангаха, барилга дээрээ зүбөөр хубаарилан табиха, ямаршье юумэ хэхэдээ һайнаар, гоёор, бата бэхеэр хэжэ һургаха гэхэ мэтэ олон асуудал уялга бригадирта даалгагдана. Залуу эдэ басагад, хүбүүд хүдэлмэриин һүүлээр юу хэхэб, хайшаа ошохоб? Энээн тухай мүн лэ бригадир анхарна. Бригадын олон залуушуул хүдөөһөө ерэнхэй, барилгашадай хамтын байрада байдаг. Эхэ эсэгэтэй суг байдаг бэшэ хадань Клара Епифановна сүлөөтэй сагтаа (иимэ сагынь ехэ бэшэ, үдэшын һургуулида өөрөө һуралсана, гэр бүлэтэй), субботын үдэшэ гү, али амаралтын үдэр хамтын байра ошожо, ажабайдалаарнь һонирходог.

Нэгэтэ бригадиртаа зэмэлүүлһэнээ залуушуул мартаагүй, мартахашьегүй бэзэ. Амаралтын үдэрэй эртэ үглөөгүүр Клара Епифановна хамтын байра ерээ ха. Басагад амаралта ха юм, үрдинэ бэзэбди гэһэн мэтэ амар унтажа байба. Таһалга соонь эмхи гуримгүй, сэбэрлэггүй байжа байба. Иимэ байхадань, тэдэниие бригадир зэмэлэнгүй яаха һэм. Ажалаа нарин нягтаар хэхэ, бэеэ һайнаар абажа ябаха, хаанашье арюун сэбэрые сахиха—иимэл байха ёһотой хүдэлмэришэн-залуушуул гэһэн эрилтэ табигдадаг. Журам һайнтай, бэедээ, нүхэдтөө эрилтэтэйгээр хандадаг хүнүүд һуралсажа, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг, ажалша бэрхэ хүн болодог гэжэ Клара Епифановнагай ходо һургажа байдагые бригадын гэшүүд һанаандаа хадууһа абанхай.

«Манай залуушуулай олонхинь бэрхэ хүдэлмэришэд. Тэгшэ һайнаар штукатура хэжэ, шэрдэжэ һуранхай. Бултадаа шахуу хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын һургуулида һуралсана. Залуушуул наадаха, хүхихэ дуратай. Абари зангыень, ямар юумэндэ дуратай, дүршэлтэй байһыень хараада абангүй байхын аргагүй. Гурбан залуу басаган, хоёр хүбүүмнай спортдо дуратай, санаар мүрысөөндэ бригадынгаа нэрэ хүндые хамгаалдаг. Хамтаараа кино, театр ошодогбди. Минии съездэ ошохо үдэр болотор 47-дохи һургуулиин нэмэлтэ корпусай досоо талын ажал дүүргэхэ гэжэ тэдэнэр оролдоно. Һайнаар ажаллана», —гэжэ Клара Епифановна сугтаа хүдэлдэг нүхэдөө магтана.

Клара Епифановна наһаар залуу, гуша гаража ябана. Түрэһэн үхибүүдэйнгээ хуби заяан, ажал хэрэг, һуралсалаар һонирхожо, һаналаа табижа байһан энэрхы сэдьхэлтэй эхэ мэтэ бригадынгаа залуу нүхэд тухай хөөрэнэ. Бригадынгаа гэшүүн бүхэнэй ямар зантай, ажалдаа хэр зэргээр хандадаг байһые дууһан һайнаар мэдэхэ болонхой. Түрэһэн үдэрөөрнь амаршалха, сугтаа хүдэлдэг бүхы нүхэдэйнь зүрхөө бэлэг бариха, мэргэжэл шадабариинь дээшэлһэн разряд олгохо тухай бүхы бригадаараа зүбшэн хэлсэжэ, шиидхэбэри гаргаха гэхэ мэтэ ушарнууд ёһо заншал болонхой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Партиин XXIII съездын делегат К. Е. Ястребоватай, бригадынь гэшүүдтэй танилсажа хөөрэлдэхэдөө, «һайн һайхан досоохитой», урагшаа һанаатай, ажалдаа оролдосотой, абьяастай, солбон шударгы хүнүүд байһандань баярлаа һэм. Эндэ бригадирай үүргэ ехэ.

К. Е. Ястребова — ёһотой барилгашан, һайн һайхан юумэ бүтээгшэ, коммунизм байгуулагша байһанаараа алдартай, нэрэтэй түрэтэй.

С. БАРДАМОВА.

ПАРТИИН ТҮСЭБ—АРАДАЙ ТҮСЭБ

КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдые зүбшэн хэлсэнэбди

УРГАН ҺАЛБАРХАЛ НИИСЛЭЛ ХОТОМНАЙ

1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проектые совет арад угаа ехээр hайшаан угтаа. Үнгэрhэн долоон жэлэй үедэ манай ороной арадай ажахын хүгжэлтын дүн проект дотор согсологдоо, шэнэ табан жэлдэ бэелүүлхэ гол зорилгонууд тодорхойлогдоо.

Түсэбэй лаб дүүргэгдэхэ байhаниинь манай городой арадай ажахын хүгжэлтын жэшээ дээрэhээ, эли тодоор харагдана. Долоон жэлэй түсэб бэелүүлжэ эхилхэ үедэмнай город доторнай энергетикэ hулашаг хүсэтэй байгаа. Хирпиисын заводhоо ондоо барилгын материалнуудые үйлэдбэрилдэг предприяти үгы hэн, предприятинуудтахи түхеэрэлгэ хуушаранги, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд дуталдадаг бэлэй. Тиибэшье хотын ажалшад долоон жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргээ.

Долоон жэлэй үедэ промышленна продукци үйлэдбэрилгэ хоёр дахин шахуу ехэ болоо, ажалай бүтээсэ 38 процентээр дээшэлээ. Энергетикэ, машина бүтээлгэ, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность, барилгын индустри нилээд хүгжэбэ. Электротехническэ hалбари, прибор бүтээлгэ түргэнөөр хүгжэжэ байна. 1958 онтой сасуулбал, машина бүтээлгын продукци 2,4 дахин, хүнгэн промышленностиин—4,4 дахин, барилгын индустриин — 2,3 дахин ургаа бшуу.

Энэ хугасаада город доторнай томо долоон шэнэ промышленна предприяти—hooho угаадаг фабрика, түмэр-бетон хэрэгсэл бүтээдэг, томо панелеэр гэр баридаг заводууд, витаминай ба унда харяаха уhа гаргадаг заводууд баригдаа. Үйлэдбэриин гол фонднууд 90 процентээр ехэ болоо. Иигэжэ промышленность техническэ талаараа нилээд бэхижэбэ. Үйлэдбэри дээрэ оньhожоруулга, автоматизаци болон бусад олон түрүү технологи хэрэглэгдэнэ.

Ниислэлэй хүн зоной ажаhуудал улам hайжарна. Хүдэлмэришэнэй hарын салин хүлhэнэй хэмжээн дунда зэргээр 29,2 процент нэмэбэ. Долоон жэл соо 518 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаба. Энэмнай урда долоон жэл соо бодхоогдоhониие гурба дахин эбхэбэ. Городой нюур шарайень болбосон түхэлтэй болгохо талаар хүдэлмэри, мүн коммунальна, хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэ хангадаг культурна ажаhуудалай барилга ехээр хэгдэбэ. 34 километр утатай газар доогуур уhа дамжуулха сорго, 12 километр утатай канализациин магистраль ашаглалгада үгтэбэ. 300 гаран байрын гэрнүүд, бусад томо барилганууд халуун уhаар хангагдадаг болоо. Долоон клуб ба кинотеатр, хүүгэдэй 28 саад ба ясли, 15 hургуули энэ үедэ шэнээр баригдаа. Хоёр дээдэ hургуули, долоон дунда hургуули нээгдэбэ. Городоймнай ажалшад телевизионно дамжуулга хараха аргатай болоо hааб даа.

Худалдаа наймаанай хангалга, медицинскэ туhаламжа нилээд hайжараа. Долоон жэлэй туршада 101 магазин, 48 столово нээгдэбэ. Энэ үедэ эд бараанай эрьесэ 68,9 процентээр ургаа. Һү, тоhо наймаалга хоёр дахин, мяха—1,5 дахин, холодильник—арба дахин, хубсаhа угаадаг машина—12 дахин, телевизор—7,6 дахин ехэ болобо бшуу.

Долоон жэлэй туршада туйлаhан амжалта хадаа имагтал ажалшадай габшагай эршэмтэйгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлhэнэй, ажал эмхидхэлгэдэ түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэhэнэй аша үрэ мүн. Энэ үедэ Социалис Ажалай Геройнууд А. Н. Оширов, П. П. Милин, К. И. Филиппова, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, нарин сэмбын фабрикын нэхэгшэ М. Афанасьева, КПСС-эй XXIII съездын делегат, 3-дахи СМУ-гай бригадир К. Ястребова, эр барилгын комбинадай бригадир Т. Песков болон олон мянган түрүүшүүл урган гараа ха юм.

Долоон жэлэй түсэбэй дүн городой ажалшан бүхэниие баярлуулна, харин тиихэдэ табан жэлэй шэнэ түсэб тэрэниие улам зоригжуулна. Мүнөө коллектив бүхэндэ КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэлгэ, шудалалга үргэнөөр ябуулагдажа байна. Директивэнүүдэй проект хадаа хүн бүхэндэ зорюулагданхай, энэ түсэбэй дүүргэлтэ тэдэнэй эдэбхи үүсхэлhээ, мэргэжэл шадабариhaa дулдыдаха байhыень бүгэдэ мэдэрнэ.

1966—1970 онуудта городой промышленна предприятинуудта научно-техническэ дэбжэлтэ улам хурданаар дэлгэрхэ, үйлэдбэридэ эрдэм наукын, техникын туйлалтанууд бүри үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ, гол болон оборотно фонднууд ашаг үрэтэйгөөр ашаглагдаха зэргэтэй. Эдэнэй аша туhаар промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 50 процент ургаха, ажалай бүтээсэ 32 процентээр дээшэлхэ юм. Машина бүтээлгын, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин продукци үлэмжэ ехээр нэмэхэ Предприятинуудай энергетическэ хүсэн бэхижэхэ.

Табан жэлэй түсэбэй еhoop «Теплоприбор», «Электромашина» заводуудай, ЛВРЗ-гэй, томо панелеэр гэр баридаг комбинадай, нарин сэмбын фабрикын, мяха-консервын комбинадай, шэлэй заводой болон бусадай үйлэдбэриин хүсэн нилээд үргэдхэгдэхэ байна. ТЭЦ баhал хүсэеэ hайса нэмэхэ. Гадна шэнэ предприятинууд бодхоогдохоор хараалагдана. Жэл соо 12 мянган тонно продукци гаргаха хүсэтэй кондитерскэ фабрикын hуури хилээмэнэй 6-дахи завод шадар табигдаа. Октябрьска районда химико-лабораторно амhарта бүтээхэ завод, жэл соо 8 миллион хэhэг трикотаж гадар хубсаhа оёхо хүсэтэй фабрика, силикатна хирпиисын завод баригдахаар түсэблэгдэбэ. Тэрэшэлэн барилгын индустриин, эдеэ хоолой, хүнгэн промышленностиин хэдэн предприяти баригдахань.

Байрын гэрнүүдэй, коммунальна, культурно-ажаhуудалай байшангуудай барилгада анхарал онсо хандуулагдаха юм. Табан жэлэй туршада 500 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээтэй байрын гэрнүүд ашаглалгада үгтэхэ. Мухинай үйлсэ, хүдөө ажахын институдай ба локомотивна депогой хоорондохи газар дээрэ олон дабхар гэрнүүд бодхоогдохо юм. Ербановай үйлсын, Победа проспектын, Борсоевой үйлсын талмайнуудай түхэл маяг хубилтан шэнэлгэ дүүрэн дууhаха, Сэлэнгын хүүргэhээ городой түб хүрэтэрхи оршон дээрэ шэнэ барилгануудые бодхоожо эхилхэ, Ленинэй үйлсэдэ томо гэрнүүд бүтэхэ байна.

Октябрьска районда Бабушкинай үйлсэ томо гэрнүүдээр зурыха, модоной заводой hургуули шадар ехэ барилга эхилхэ. Зүгөөр эхэнхидээ 80 ба 120 квартиратай томо гэрнүүд баригдаха юм. Мүнөө жэлдэ томо панелеэр гэр баридаг комбинат хадаа 20 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые ашаглалгада үгэхэ аргатай.

1967 ондо Мухинай үйлсын хоёр талаар юhэн дабхар түрүүшын байрын хоёр томо гэрнүүдые барихаар хараалагдаа. Саашадаа тиимэ гэрнүүд городой бусад районуудта бодхоогдохо юм. Хүн зониие коммунальна, ажаhуудалай, транспортын талаар хангалгые hайжаруулха ехэ хүдэлмэринүүд бэелүүлэгдэхэ. Дүшөөд километр ута уhа, халуун элшэ газар доогуур дамжуулха түхеэрэлгэ, канализаци хэгдэхэ. Тэрэнэй hүүлээр город соо гэр байрануудые дулаасуулдаг 170 котельнүүд болюулагдаха жэшээтэй. Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлээд байхада хотомнай ариг сэбэрээр байлгагдаха аргатай болохо. Мүн ажаhуудалай байшан, ателье, фабрика-кухни хүдэлжэ эхилхэ бшуу.

Город доторхи транспорт саашадаа мүн лэ hайжарха байна. Автобусой маршрудууд олон болохо, трамвайн харгы мяханай комбинат, шэлэй завод хүрэтэр hунаагдахань. Энэ жэлдэ хоёрдохи путепровод малтагдажа эхилхэ, тиихэдэ хойто жэлhээ Үдэ гол дээгүүр хоёрдохи хүүргын барилга эхилхэ юм.

Хүүгэдэй эмхи зургаануудай тоо энэ үедэ 60 процентээр үргэдхэгдэхэнь. 500 мянган боти ном hудартай республиканска библиотекын байшан, Буряадай драмтеатрай, культпросвет hургуулиин, хореографическа училищиин, культурын ба технологическа институдуудай hуралсалай ордонгууд, планетари барихаар хараалагдаад байна. Буряадай комплексно эрдэм-шэнжэлэлгын институдай научна городогые бариха хүдэлмэри далайса ехэтэйгээр ябуулагдаха ёhотой болоно.

Медицинскэ туhаламжа hайжаруулха, хотын ажалшадай амаралта эмхидхэхэ талаар мүн лэ ехэ юумэн бүтээгдэхэ зэргэтэй. Центральна поликлиникэ, уушханай ханяада аргалха диспансер, ЛВРЗ түмэр зам хоёрой нэгэдэмэл больница барихаар hанамжаланхайбди. Городые тойроод хүн зоной амарха, сэнгэхэдэ таарамжатай зохид газарнуудые бии болгохо шухала. Облпрофсоведэй үүсхэлээр Байгал далай дээрэ, Дээдэ-Онгостойдо, Сурхайта нуур дээрэ туристнуудай баазанууд байгуулагдахаар тодорхойлогдоо.

Табан жэлэй түсэбэй дүүргэгдэхэ байhаниинь дамжаггүй. Ушар иимэhээ партийна, профсоюзна, комсомолой организацинуудай, тэрэшэлэн ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй үмэнэ ехэ зорилго табигдана. Гүрэнэй hомолhон ехэ мүнгые зүбөөр, ушар удхыень оложо, hайнаар, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гээшэ гол шухала хэрэг болоно. Тиихэдэ доторойнгоо арга боломжонуудые мүн лэ элирхэйлжэ, түсэб дүүргэлгэндэ зорюулха шухала болоно. Табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэ имагтал эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин хэмжээнhээ, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгаhaa дулдыдаха байна. Тиимэhээ ажалшадай эдэбхи үүсхэлые, хүсэлэл оролдолгые табан жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ зорюулха гээшэ партийна организацинуудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй дайшалхы үүргэнь б...

В. БИРЮКОВ,
КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь.

Хойто-Байгалай аймагай Нижне-Ангарскын загаhанай комбинадай хүдэлмэришэд шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдые hайшаан угтаад, зүбшэн хэлсээ. Комбинадай үйлэдбэриие хүгжөөхэ арга замууд тухай hайшаалтай дурадхалнуудые оруулhан байна. Эдэ үдэрнүүдтэ партиин съездын хүндэлэлэй мүрысөөн эндэ улам эршэдэнэ. Халаан бүхэндэ 1000—1500 условно баанха консервэ гаргагдана. Зураг дээрэ (зүүн гарhaa): комбинадай түрүү хүдэлмэришэд Е. Чемякина, А. Антонова, П. Новоселова, А. Семушева. В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

АЖАЛШАДАЙ ҺАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУД

ШАХАМАЛНУУДАА ЯАЖА ОЛОШОРУУЛХАБ

Мүнөө үедэ манай эндэхи колхоз, совхозуудта гүрэндэ худалдагдаха малые шахан таргалуулха хэрэг тон муугаар эмхидхэгдэнхэй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Илангаяа манай колхоздо энэ асуудал шиидхэгдээгүй байhaap. Ушар иимэhээ колхозой гүрэндэ тушааhан үхэрнүүд дунда зэргээр 2 центнерhээ дээшэ татанагүй.

Хэрбээ энэ талаар яаралтай хэмжээ абаагүй hаа, шэнэ табан жэлдэ хоёр дахин ехэ мяха гүрэндөө худалдадаг болохо гэhэн зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадагдахагүй ха юм. Бидэнэр мүнөө энээн тухай хөөрэлдэжэ, үхэрнүүдээ hайса шахан таргалуулжа, бэлэдхэлэй пунктда тушаадаг болохо гэжэ хэлсээбди.

Энэ жэлhээ захалжа, колхозойнгоо Ёнхорой отделенидэ үхэр шахан таргалуулдаг тусхай бааза түхеэрхэ, тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэрииень оньhожоруулха, hолоомо гидролизно аргаар буйлуулдаг болохо хүсэлтэйбди.

КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проект дотор малай фермэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэри оньhожоруулха талаар хэмжээнүүд хараалагданхай. Шэнэ табан жэлдэ үхэрнүүдые шахан таргалуулха томо фермын ажал оньhожоруулха, машина, түхеэрэлгэнүүдые олоор бүтээжэ гаргаха хэрэгтэй гэжэ дурадхаха байнаб. Мүнөө дээрээ иимэ түхеэрэлгэ олохонь бэрхэтэй.

Б-Н. РАДНАЕВ,
Сэлэнгын «Эрдэм» колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

ОЙН НУУРНУУДЫЕ АШАГЛАЯ

Ерэхэ табан жэлдэ манай загаhанай завод продукци гаргалгаяа нэгэ хахад дахин ехэ болгохо зорилготой.

Хараалhан энэ хэмжээ ябуулгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула манай загаhашад ехэхэн оролдолго, хүсэ гаргаха болонобди гэжэ hайн ойлгонхой. Тиихэтэй хамта арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй Директивэнүүдэй проектые эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэхэ зуураа, загаhа барилгые hайжаруулха талаар тодорхой дурадхалнуудые оруулhан байна.

Загаhа барилгые эрид дээшэлүүлхын тула нуурнуудай баялигые арьбадхаха шухала. Тодорхойлон хэлэбэл, Яруунын ехэ нуурнуудай оёорые ожорhо ногоонуудhaa сэбэрлэхэ, нютагай байдалда үдэсэтэй загаhануудые ондоо тээhээ асаржа үсхэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхын түлөө нэмэлтэ зөөри, хэрэгсэл гаргаха хэрэгтэй.

А. ЗОБНИН,
Яруунын загаhанай заводой директор.

ХЭХЭ АЖАЛЫНЬ ...

Табан жэл соо респуб... энергетическэ бааза горит... хүгжөөгдэхэ, хүдөө ажалые ... рификацилга үргэдхэгдэхэ. ... энэ жэлэй туршада хамта ... 666 километрэй утатай эл... лини хүдөө газарта бари... 30-аад ажахы, 8 колхоз, ... электрын элшэ хүсэ абадаг... хонь. Улаан-Үдэ—Гусино... гэhэн электродамжуулгын ... баригдаха, тиигэжэ респуб... урда зүгэй нютагууд элшэ ... хангагдаха. Улаан-Үдын ... Тимлюгэй ТЭЦ үргэдхэгдэхэ...

Тусхай лини барихаhай ... байhан хүсэ шадал үргэд... ашаар Улаан-Үдые халуун ... хангалга 40 процентээр ехэ ... хо гэжэ хараалагдаба. Урда... нүүдэйхиhээ 3 дахин ехэ эл... энерги хүдөө ажахыда дамжу... дан үгтэхэ болоо.

П. БУРМА...

ОНЬҺОЖОРУУЛГА АШАТАЙ ТУҺАТАЙ

Мал ажалай хүндэ хүдэлмэриие оньhожоруулха тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проект соо тон шухала зорилго табигдана. Энээндэ зорюулан инженер М. Астраханцевай статья толилбобди

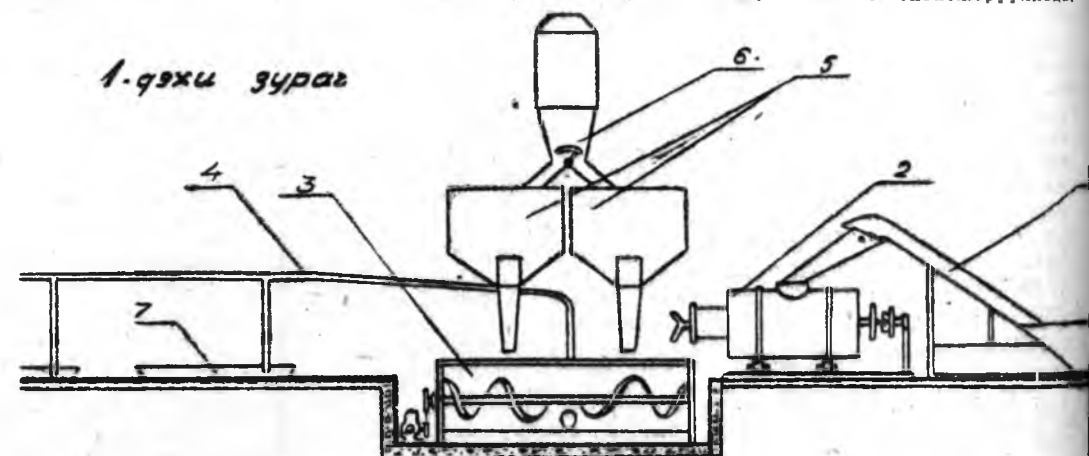
Мал ажалай хүндэ хүдэлмэриие оньhожоруулха гээшэ шухала хэрэг. Энээнэй ашаар абтаха продукциин өөрынь үнэ сэн хямдарна, ажалай бүтээсэ дээшэлнэ. Тиигэбэшье мүнөө үедэ hаалиин фермэнүүдэй ажалые харахада, гараар хэгдэдэг юумэн үшөөл ехэ.

Энээниие хүнгэлхын тулада hүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Үдын аймагай зарим ажахынуудта горитой хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. 1963 онhoo хойшо колхозуудта үнеэдэй шэнэ түхэлэй байранууд баригдаа. Тэдэнь тус тустаа 200—240 үнеэдэй байхаар багтаамжатай. Һүүлшын жэлнүүдтэ баригдаhан 9 байрын дүрбэниинь нёдондо оньhожоруулагдаhан, бэшэнүүдынь 1966 ондо оньhожоруулагдахаар бэлдэгдэжэ байнхай.

БАЙРА СООҺОО ШЭБХЭ ШАБААҺА ГАРГАЛГА: үнеэдэй байрын тэг дундуур малай шэбхэ сутлуулдаг хобоо бэлдэгдэнэ. Тэрээн соогуур транспортернууд татагдаатай байдаг. Һаалишад малайнгаа шабааhа арилгахадаа тэрэ хобоо соо суглуулхадань, тэрэнь транспортёроор татагдаад, томо нүхэн соо ородог юм. Сугларhан шэбхыень энэ нүхэнhөө «АНЖ-2» түхэлэй вакуумцистернээр гү, али ЗЖВ-1,8 түхэлэй шэбхэ зөөдэг тусхай түхеэрэлгэтэй машинаар гадагшань гарган зөөнэ. Малай байрануудые иигэжэ сэбэрлэхэдэ hайншье hаа, зарим талаараа дутагдалтай. Юуб гэхэдэ, вакуумцистернэ соо шабааhан тэрэ зангаараа татагдадаггүй ха юм. Ямa доторнь уhа оруулжа, сугларhан шэбхые шэнгэн болгоод, томо шлангаар hоруулжа абаха хэрэгтэй. Теэд шэбхэ шабааhые холижо худхажа, шэнгэн болгохо хүдэлмэри гараар хэхэ баатай болодог. Энэмнай хүндэхэн ажал. Энээнhээ гадна, малай хотонhoo гаргагдаhан шэнгэн шэбхые үбэлдөө гү, али хабар эртэ хүйтэн газар дээгүүр абаашажа адхахада, хожомынь шанар муутай болошодог. Газарта hайн үрэжэл үгэжэ шаданагүй бшуу.

Тиимэhээ энэ дутагдалые усадхахын тулада шэбхэ хадагалдаг газарай ямараар түхеэрэгдэхэ ёhотой байhаниинь конструкторнуудай анхаралда абтаха зэргэтэй. Минии hанахада, малай байранууд доторхи шэбхэ үбэлэй үедэ гаргагдангүйгөөр, ямa соо суглуулагдаха, тэрэнь дулааржа, газарай гэдэhэн хойно, шэнгэн болгогдон тараагдаа hаа, аша үрэ ехэтэй байха hэн.

МАЛДА ТЭЖЭЭЛ ТАРААЛГА: шэнээр баригдаhан байрануудта «беларусь» тракторай хойноhоо шагтагалагдадаг РМ-8 түхэлэй тэжээл хубаарилан тараадаг хоорбо хэрэглэгдэхээр хараалагданхай. Иимэ арга Ленинэй нэрэмжэтэ, «8-е Марта» колхозуудта хэрэглэгдэхэнь. Тиихэдэ Кировэй, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта баригдаhан үнеэдэй байранууд досоогоо уужамаар хэгдээгүй, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй конструкторнуудай саашадаа хүдэлмэриень оньhожоруулха гэжэ боложонгүйгөөр проектыень зохёоhон дээрэhээ алдуу гараа. Мүн «Улаан-Оронго», «Маяк» колхозуудай hаалиин фермэнүүдтэ бүдүүн тэжээл, силос оньhон аргаар зөөгдэдэг болоошье hаа, РМ-8 түхэлэй хоорбо баhал хэрэглэжэ шаданагүй, үнеэдтэ тэжээл гараар тараагдажа үгтэнэ.

Шэнээр баригдаhан типовой байрануудта электрын аргаар үнеэдые уяандаа байхадань hаахэ түхеэрэлтэнүүд тодхогдонхой. Энэ арга hаалишадай ажалые горитой хүнгэлхэ байна. Үнеэдые уяандань hаахада, «ёлочконуудые» хэрэглэhэндэ орходоо үлүү hайн юм. Юуб гэхэдэ, эдеэлжэ байhан үнеэд намнагдажа ондоо талмай дээрэ оруулагдадаггүй, уяандаа байдаг нэгэл газартаа ходо байгаад, hааха сагтаа hаагдана. Мүн тэндэнь үнеэдтэ уhа уужа байдаг түхеэрэлгэнүүд бэлдэгдэнхэй.

Мүнөө үедэ шэнэ байрануудтай болоhон фермэнүүдтэ малай тэжээл буйлуулдаг тусгаар цех бии болгогдоо. Эндэнь гидролизно аргаар hолоомон өhээгдэнэ, искусственна hү бэлэдхэгдэнэ. Зарим ажахынууд энэ цехhээ тэжээл зөөлгые оньhожоруулжа байна.

Һаалиин фермэнүүдэй ажалые оньhожоруулхада, ажалай бүтээсэ дээшэлнэ. Хэрбээ механизмуудые олоор хэрэглээд байгаа hаа, нэгэ hаалишанда мүнөөнэйхиhөө 1,5—2 дахин олон үнеэдые харуулалхаар даалгахада болохо. Иимэ болоходоо ажалнай аша үрэтэйгөөр бүтэхэ, абтаhан продукциин өөрынь үнэ сэн горитой хямдарха байна.

1964 ондо аймаг доторнай гансахан Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нэгэ фермэдэ оньhон арга хэрэглэгдээ hэн. Тиигээд аша үрэ ехэтэй байгаа. Абтаhан центнер hүнэй өөрынь үнэ 1963 онойхитой сасуулхада нилээд хямдараа. Мүн «8-е Марта» колхоздо энэ арга үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, центнер hүнэй өөрынь үнэ сэн 30 шахуу процентээр хямдарhан байгаа.

ГАХАЙН ФЕРМЭ ДЭЭРЭ ЯМАР ОНЬҺОЖОРУУЛГА ХЭГДЭНЭБ?

Энэ талаар манай управлениин ажахынуудта хэгдэhэн юумэн үшөөл бага. Шахалгада байhан гахайнуудта тэжээл үгэлгэ болон байрануудыень сэбэрлэхэ хүдэлмэри голдуу гараар хэгдэнэ гээшэ. Иимэ байдал нёдондо «Восход» колхоздошье үзэгдэдэг байhан. Теэд үнгэрэгшэ намар эндэ типовой байра баригдажа, ашаглалгада ороо. Гахайнуудта тэжээл үгэдэг тусгаар «столово» бии, энэнь уhaap сасагдажа сэбэрлэгдэнэ.

Фермын бүхы монтажна хүдэлмэриие «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй аймагай отделени хэhэн. Байрыень халуун уhaap дулаасуулдаг болоhон, тэжээл буйлуулдаг тусгаар цех барлhан байна. Хайшан гээд, ямар түхэлөөр гахайнуудта тэжээл бэлдэхэ, тараажа үгэхэ хүдэлмэриин оньhожоруулагдаhаниие **эндэ харуулагдаhан 1-дэхи зураг** дээрэ хараябди.

Хартаабха, саахарай свёкло гэхэ мэтэ тэжээл гахайнуудта үгтэхэлөө корнеплодуудые хэршэдэг ИКС-5 түхэлэй машинын бункер (1) соо хэгдэдэг юм. Тэндэнь hайса угаагдажа, хэршэгдээд, ЗСК-1 түхэлэй запарник (2) дотор шанагдана.

Талха тарянай зүйл, үбhэн тусгаар дробилкада (6) татагдажа, гурил болгогдоод, бункер (5) соо ороно. Тэндэhээ хубяар таhалагдажа, томо хайрсаг (3) дотор худхагдан, ууралаар шанагдадаг. Эндэнь тэжээл бэлдэгдэхэдээ, тэрээндэ шэмэ оруулагдаха бүхы зүйлнүүд нэмэгдэнэ, оньhoop шнек хүдэлгэгдэжэ худхагдана.

Хоёр талаhaa орohон шнегэй... дань 80 миллиметр диа... сорго (4) гаргагдаа юм. Эн... гоор холижо худхагдаhан тэ... лынь хайрсаг сооhоо шахаг... гагдажа, гахайнуудай ал... газарта, тэбшэ (7) соог... гоожуулагдажа тараагдана.

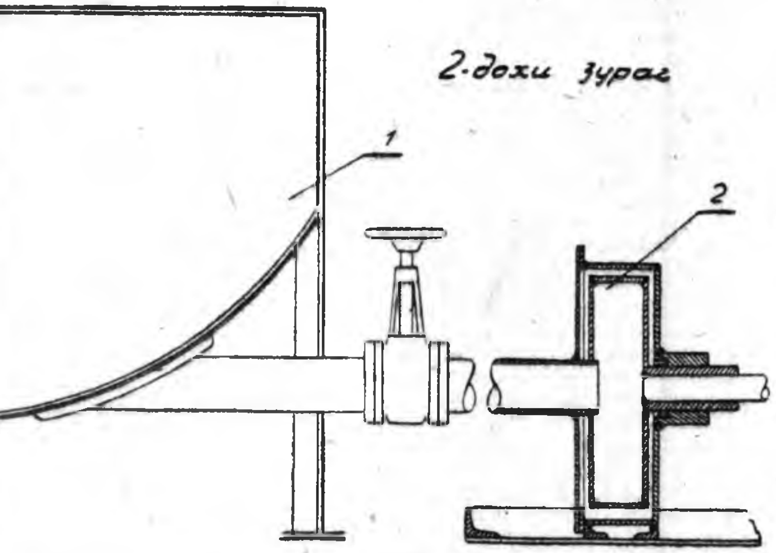
Гадна цех соо элдэб тэжээл ... лижо худхадаг тусгаар ... хэрэглэгдэнэ. **Энээниие 2... зурагта** харагты. Иимэ түхэ... Тарбагатай тосхондохи заhа... гын мастерской соо хэгдэж...

Энээндэ электромотороор ... дэлгэгдэдэг насос (2) тэжээ... хадаг амhарта (1) хоёр ... Тэрэ амhарта дүрбэн куб... багтаамжатай, энээн соо ха... тэжээл оньhон аргаар худха... насосоор татагдажа, харагт... зартаа абаашагдана. Энэ ни... гол түхэл **3-дахи зурагта** ха... лагдана. Иимэ насосоор ... шэнгэн тэжээл hоруулан т... хада таатай бэшэ, харин ... лизно аргаар эhээгдэhэн hол... татуулжа абалгада хэрэг... хамаагүй.

Гахайн фермэдэ тэжээл ... бэлдэхэ, тарааха хүдэлм... иигэжэ оньhожоруулхада, ажалыень оройдоол нэг... дүүргэнэ. Тухайлжа гарг... нэгэ гахайшан урдань 70-... гахай харууhалдаг байбал, ... 400—500 толгой хүрэтэр ... абахаар. Энээнэй ашаар ... бүтээсэ ямар ехэ дээшэлхэб. ... hан продукциин өөрынь үн... горитой хямдарха болоно ...

Мүнөө үедэ ажахынууд ... фермэнүүдые хүсэд оньhож... ха аргатай. Хэрбээ энэ хүд... үргэнөөр ябуулбал, ажала... тээсэтэйгээр эмхидхэдэг, ... бэриин hалбаринуудые олоо... ехэтэй болгохо байнабди.

М. АСТРАХАНЦ...
Улаан-Үдын ай... үйлэдбэриин управле... главна инже...

3-дахи зураг

СОВЕТ ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ АЛДАР СОЛО!

ДҮШӨӨД ЖЭЛЭЙ УРДА ТЭЭ

Мартын 8 хадаа намда юунhээшье ехэ hайндэр. 1924 оной мартын 8-да би комсомолой гэшүүндэ абтаа hэм. Мүн эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын hайндэртэ тэбхэр дүшэн жэлэй урда тээ—1926 ондо Агууехэ Ленинэй партиин гэшүүн болоо hэм. Тэрэ сагhаа хойшо бүхы наhан соогоо хаба шадалайнгаа хүрэхысэ Буряад орондоо шэнэ байдал зохёохо, тэрэниие бэхижүүлхэ хэрэгтэ хабаадалсажа, партийна хүдэлмэридэ ябаhанаа мүнөө амаралтада гаранхайб.

Минии намтар — юрын буряад эхэнэрэй намтар. Гэбэл буряад эхэнэрнүүдэй харанхы ажабайдалые үндэhөөрнь хубилгаха, тэдэниие шэнэ замда элсүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулалсаhан хадаа тиихэдэхи үе сагай байдал тухай хөөрэжэ үгэхэ дуратайб.

1926 он. Партиин Хэжэнгын Хошуунай комитет. Нютагай эхэнэрнүүдэй дунда хүдэлмэри ябуулха тушаалтайб. Тиихэдэ буряадуудай гэр соо бурханай дүрсэнүүдhээ бэшэ ондоо юумэ байгаагүй. Стол, стул, оронишье гэжэ байхагүй. Хурьгад, тугалнууд нэгэ байрада оруулагданхай. Ариг сэбэрые сахилга тухай юун хөөрөөн байхаб даа. Эхэнэрнүүдэй хэдэг ажал аргагүй хүндэ hэн. Гараараа арhа элдэхэ, гуталhаа эхилээд, бүхы хубсаhа оёхо, адуу малаа харууhалха, эдеэ хоолоо хэхэ... Эхэнэр хүнэй хэдэг хүдэлмэриие бултыень тоололтой аал!

Аймаг дотор фельдшерскэ, акушерскэ пунктнууд үгы hэн. Бүхы аймаг соо оройдоо нэгэхэн акушерка байха, тиихэдээ нарайлха болоhон эхэнэрнүүд эмшэлэгшэдтэ хандахынгаа орондо дасан ошожо, ламанартa «аргалуулдаг» байгаа. Би нэгэ ушарые мүнөө болотор мартадаггүйб. Хүндөөр үбшэлhэн эхэнэр тухай мэдээсэл абаад, акушерка нүхэртэйгөө хамта тиишэ ошобобди. Ерэхэдэмнай түрэхэ болоhон hамган мэдээгээ алдашанхай, амин дээрээ байба. Хажуудань хоёр шабганса маани уншажа—сүлөөгүй. Тэдэ шабгансанарые намнажирхёод, эмшэлэгшэ түргэн туhаламжа хүргэжэ, хоёр хүнэй амиие абараа hэн.

Бидэнэр хүдэлмэреэ эхэнэрнүүдэй суглаануудаар хизаарлаагүйбди. Саг үргэлжэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, тэдэнэй тэгшэ эрхэ тухай, совет засаг, шэнэ сүлөөтэ ажабайдал тухай хөөрэжэ үгэдэг байгаабди. Тиин би бүхы сагаа хүдөөгөөр ябажа үнгэргэгшэ бэлэйб.

Хүнүүдые үзэг бэшэгтэ hургахын тула ликпунктнуудые эмхидхэжэ эхилбэбди. Ликпункт бүхэндэ юрэнхыдөө 10—15 хүн нэгэдхэгдэдэг hэн. Тиин хүнүүд хэшээлнүүдтээ 20—30 километрhээ (ажалайнгаа hүүлээр) ерэгшэ бэлэй.

Эхэнэрнүүдые гэгээрүүлгын хэрэгтэ «Улаан гэрнүүд», «Буряад эхэнэрэй гэрнүүд» ехэ үүргэ дүүргээ юм. Тэдэниие нютагай партийна организацинууд эмхидхэдэг байгаа. Хэжэнгын хошуунда «Улаан гэр» түрүүшынхеэ 1926 ондо Ербановай сомондо бии болгогдоо hэн. Түрүүшын «Улаан гэрые даагшаар М. А. Рампилова (мүнөө хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат), фельдшерээр И. П. Хулукшанова, В. Д. Дамдинжапова, С. Р. Раднаева гэгшэд хүдэлмэрилжэ эхилhэн юм.

«Улаан гэрэй» хүдэлмэрилэгшэд политическэ, соёл болбосоролой, гэгээрэлэй талаар хүдэлмэри ябуулдаг байгаа. Тэдэнэр мүн санитарна гэгээрэл эрхилхэhээ гадна эмшэлэлгын хүдэлмэри үнгэргэдэг hэн.

Ербановай, Юрөөгэй сомонуудай «Улаан гэрнүүдэй» эдэбхитэй хүдэлмэриин ашаар эндэхи ажалшадай олонхинь эрдэм бэшэгтэй болоhон юм. Хожомынь эндэхи олон залуу эхэнэрнүүд, басагад дунда, дээдэ hургуулинуудые дүүргэжэ шадаа. Жэшээлхэдэ, «Улаан гэртэ» хүдэлмэрилхэм гэжэ үзэг бэшэгэй эхиие үшөө hайнаар мэдэхэгүй Вера Дамдинжапова гэжэ басаган ерээ hэн. Хожомынь Вера Дамдинжапова Красноярск городой медтехникум дүүргэжэ, мүнөөшье хүдэлмэрилhөөр. Иимэ жэшээнүүд олон.

«Буряад эхэнэрэй гэрнүүд» 1928 ондо эмхидхэгдэжэ эхилээ hэн. Болбосон түхэлтэйгөөр гэртэхи ажабайдалаа яажа зохёохоб гэhэн хэрэгтэ эхэнэрнүүдые hургадаг байгаа. Мүн эхэнэрнүүд эндэ политическэ хүмүүжүүлгын hургуули гарадаг hэн.

Тэрэ сагhаа хойшо дүшөөд жэл болохонь. Энэ саг соо Буряад республикамнай үзэгдөөгүй амжалтануудые туйлаба. Энээндэ эхэнэрнүүдэй хубита бага бэшэ.

Би жара наhаа гүйсэжэ, тэмсэлэй, ажалай жаргалые үзэбэб. Мүнөөдэр—бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдэй hайндэр буряад эхэнэрнүүдтэ амар мэндые хүргэн, коммунизм байгуулха агууехэ хэрэгтэ хоёрдоо түрүү жагсаалда ябахые хүсэнэб.

А. ВАМПИЛОВА,
пенсионер.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Вампилова.
А. ИСТОМИНОЙ фото.

Цырен-Дулма ДОНДОКОВА

ЭЖЫНЭРЭЙНГЭЭ ГАР МАРТАЛТАЙ ААЛ!

Энэ дурасхалта Ехэдэр
Эжынэрэйнгээ гар барижа,
Дулаахан гар тухай
Дуута үгэнүүдые хэлэлтэй.
Халуун нара альган соогоо тодожо,
Хахарhан хубсаhыш халажа, оёжо,
hанаашархал, энхэрэлээ бараниинь үгэhэн
hаншаг сагаан эхын гар марталтай аал!
Хамаг юумэн хуу мартагдаха...
Халима баяр, зоболонш мартагдаха.
Хамагhаа үнэтэ эхын гар
Харин хэзээшье мартагдахагүйл.
Халууржа, дүлөөр шатажа хэбтэхэдэш,
Хамагай түрүүн hарбайhан,
Халууеш татажа абаhан
Хайрата эжын гар марталтай аал!
Хамаг юумэн хуу мартагдаха:
Халима баяр, зоболонш мартагдаха
Хамагhаа үнэтэ эхын гар
Харин хэзээшье мартагдахагүйл.
Уй гашуудалда барнгдаад,
Урадхуулжа байхадаш нулимасаа
Угаагаад нулимасыш хатааhан
Уршалаатайхан эхын гар марталтай аал!
Хамаг юумэн хуу мартагдаха:
Халима баяр, зоболонш мартагдаха,
Хамагhаа үнэтэ эхын гар
Харин хэзээшье мартагдахагүйл.
Аюулта дайндашье шархатаhан дайша
Амяа суган хэбтэхэдээ,
Анха түрүүн эхээ дуудан,
Альгандань шархаа дахаhанаа марталтай аал!
Хамаг юумэн хуу мартагдаха:
Халима баяр, зоболонш мартагдаха,
Хамагhаа үнэтэ эхын гар
Харин хэзээшье мартагдахагүйл.
Залуу гү, наhатайш хадаа
Жаргал, зоболон амасан ябахадаа,
Зам дээрэш хүтэлжэ гаргаhан
Забhаргүй хээтэй эхын гар марталтай аал!
Хамаг юумэн хуу мартагдаха;
Халима баяр, зоболонш мартагдаха,
Хамагhаа үнэтэ эхын гар
Харин хэзээшье мартагдахагүйл.
Сэлмэг сэнхир тэнгэри доро
Сэсэгэй, бэлэгэй Ехэдэрэй
Сэдьхэл угаан байхада,
Шинии гар марталтай аал!
Хамаг юумэн хуу мартагдаха:
Халима баяр, зоболонш мартагдаха,
Хамагhаа үнэтэ эхын гар
Харин хэзээшье мартагдахагүйл.
Энхэ амгаланиие
Эбэр дээрээ табяад,
Элдин жаргал бүүбэйлдэг
Энхэрэгшэ эхын гар марталтай аал!
Хамаг юумэн хуу мартагдаха:
Халима баяр, зоболонш мартагдаха,
Хамагhаа үнэтэ эхын гар
Харин хэзээшье мартагдахагүйл.
Сонходоо үглөөнэй нара угтаад,
Солоомон туяагаарнь баглаа уяад,
Солото үеынгөө эжынэрэй гарта
Сонин газетээр дамжуулан барннам.
Хамаг юумэн хуу мартагдаха;
Халима баяр зоболонш мартагдаха,
Хамагhаа үнэтэ эхын гар
Харин хэзээшье мартагдахагүйл.

Түрүүшын алхам,
Түрүүшын үгэ,
Түрүүшын зураг...

Түби дэлхэйдэ
Түрэжэ, үндын,
Түбхинэхэдэ ямар гоёб даа!

А. ИСТОМИНОЙ фотоэтюд.

МИНИИ ЖАРГАЛ

ПУБЛИЦИСТИКЭ

МИНИИ ажалай үдэр газетэнүүдhээ эхилдэг. Ажалдаа ошохынгоо урда тээ хилын саанаhаа ерэhэн мэдээсэлнүүдые түргэхэнөөр харажархинаб. Анголоhоо, Урда Вьетнамhаа ерэhэн мэдээсэлнүүдые уншанаб. Фото зураг. Ямар жэгтэй танил зураг гээшэб! Иимэ зурагуудые Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ газетэнүүдэй хуудаhануудта, заримаднай бодото байдалдашье өөрынгөө нюдөөр хараhан байха. Мүнөө, теэд, энэ зураг дэлхэйн ондоо зүгhөө абтанхай. Ондоошье зүгhөө hаа удхань нэгэ... Шатажа байhан гэрэй дэргэдэ залуу вьетнам эхэнэр алуулhан үхибүүгээ тэбэрин бархирна. Хажуудань буу бариhан солдат... энеэбхилнэ. Америкын сэрэгэй хубсаhа үмдэнхэй хүн. Энэ фото Баруун Германида хэблэгдэдэг газетэhээ абтанхай гэhэн тэмдэглэл бии. Баруун Германида тэрэ фотын хэблэгдэhэнэй удхые би мэдэнэгүйб. Иимэ зураг тэндэ hайшаагдадаг ... юм... гү? Теэд алуулhан үхибүүе харахадаа дэлхэйн алишье хубида байhан ямаршье эхын зүрхэн hанаа амараар сохихогүй!

Хабхар hүниин дэлдэжэ, шэнэ үдэрэй мандахада, бидэ эхэнэрнүүдэй досоо шэнэ найдал, этигэбэри түрэнэ. Бидэнэрэй унтаhанаа hэрихэдэ дэлхэй дээрэ буугай дуун замхашоод байhай гэжэ сэдьхэгшэбди. Теэд бидэнэр үхибүүдые түрэжэ, хүмүүжүүлээд, сэрэгтэ ошоходонь үйдажа, албанhаа амар мэндэ ерэхыень хүлеэн, юушье хэнгүй hууха эрхэгүйбди. Дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, амгалан тайбанай мандахын түлөө тэмсэлдэ эхэнэрнүүдэй үүргэ тон ехэ. Бидэнэр үхибүүдээшье албанда эльгээхэдээ эб найрамдалай хэрэгые нангинаар сахиха хыень юрөөнэбди.

Минии эгээ ехэ Клим гэжэ хүбүүн совет сэрэгэй зэргэдэ хоёрдохи жэлээ алба хэнэ. Заахандаа ходо үбшэлдэг hэн. Хэды үдэр, hүниие хажуудань hуужа үнгэргэдэг hэмбиб даа. Хэды зүрхэмни үбдэгшэ hэм. Сэрэгтэ ошоhон хойнонь «өөрөө hайнаар абажа яба, бү даара, хүйтэ абалайш» гэжэ байжа захяа бэшэг бэшэгшэ бэлэйб. Энэ намар Климни командировкоор Улаан-Үдэеэ ерээ. Тэгшэ мүрнүүдтэй үндэр залуу хүнэй орожо ерэхэдэ хүбүүгээ даб гэhээр таняагүйб. Минии хүбүүн хани нүхэдөөрөө түрэл оронойнгоо хилые хёрхоор сахиха гэжэ найдаха зуураа, хүбүүемни Эхэ орондоо инаг дуратайгаар хүмүүжүүлжэ байhан командирнуудтань баярай ехэ баярые хүргэнэб.

Мартын найманай үдэр, бидэнэр, эхэнэрнүүд эб найрамдалhаа ондоо үшөө юун тухай бодоно гээшэбибди?

...Басагадни шуулдан, энеэлдэнэ. Хани басагадынь ерэнхэй. Байзагты, юун тухай хөөрэнэ гээшэб Гелимни? «Раиса Белоглазовагай «Манай хүршэнэр» гэжэ повесть уншааб, ехэ hонирхооб»,— гэжэ басагамни хэлэнэ. «Раиса Белоглазовагай хүшэр хүндэ хуби заяан Николай Островскиин хуби заяантай адлирхуу гээшэл ха. Зоригтойшуул даа...»—гэжэ хани басагадайнь нэгэнэйнь хэлэхэ соностоно. Хөөрэлдөөень саашань шагнахаяа аягүйрхэн ондоо таhалгада ороном. Геля басагамни Улаан-Үдын 20-дохи hургуулийн юhэдэхи класста, тэрэнэй дүү Лида наймадахида hурана. Лида гурбадахи тусхай hургуулида англи хэлэ үзэнэ. Англи хэлэн дээрэ уран зохёолой номуудые уншана, хөөрэлдэнэ. Басагадни спортоор hонирходог. Угайдхадаа дүрбэдэхи класста hурадаг эгээ заахан Ваня дүүгээ дахуулаад лэ, сүлөөтэй сагтаа елүүр тээшэ ябашадаг юм.

Минии бүлын ажаhуудаг гэр Заудада олон дабхар шэнэ гэрнүүдэй нэгэндэ юм. Сонхоорни шэнэ үйлсэнүүд харагдана. Гэрнүүд ургана. Барилгын кранууд маанарые амаршалhандал ута гарнуудаа сэнхир хүхэ огторгой өөдэ үргэнэд. Барилганууд дээрэ пулаадаар толгойгоо оройhон эхэнэрнүүд, залуу басагад харагдадаг. Ямар гоё hайхан хуби заяатай эхэнэрнүүд гээшэб даа!

Минии хани басагад, минии үетэн эхэнэрнүүд иигэжэ өөрынгөө жаргалые өөрынгөө гараар дархалжа, коммунизмын ерээдүйе байгуулалсанад. Тэдэнэр иигэжэ эрэ нүхэдэйнгөө ээмые түшэжэ, нэгэ жагсаалда алхалалсанад.

Жаргал тухай хөөрэхэ болбол партиин XXIII съездын Директивэнүүдэй проект тушаа хэлэнгүй аргагүй. Би энэ проектые ехэ ханалгатайгаар уншааб. Ехэ холые зориhон, үргэн дэлисэтэй түсэб—жаргалаймнай, ургалта хүгжэлтымнай түсэб тээшэ! Үнэн зүрхэнhөө баясанаб, би юрын буряад эхэнэр, дүрбэн үхибүүдэй эжы, партиин Директивэнүүдые дэмжэнэб.

— Табан жэлэй түсэбые хаража үзэхэдэ, манайшье Зауда энэ хугасаа соо танишагүйгөөр хубилхал даа,—гэжэ үбгэмни Улаан-Үдын крупнопанельнэ гэр барилгын заводой бригадир хэлээ hэн.

— Жаргалай далайн долгинууд улам эбхэрэг лэ,—гэжэ би нэмэнэб.

М. АФАНАСЬЕВА,
Улаан-Үдын технологическа институдай хүдэлмэрилэгшэ.

ТОРГОН УТАhАДАЙ ДОЛГИН СОО

ХЯАГТЫН трикотажна фабрикын нэхэлгын цехэй нэгэдэхи халаан ажалдаа гаранхай. Уран шадамар гарнууд торгон утаhануудые hабагшална. Орёо нарин машинанууд шэнхинэн, ажалай хүгжэм соностоно.

Шэнэхэн шэрэтэй машинын хажууда түхэреэхэн сагаан шарайтай буряад басаган ажаллана. Хүдэлсэнь шадамар, харасань даруу, юрэдөө ажал хэрэгээ hайн мэдэхэ басаган гэжэ хэнэйшье хараад ойлгохоор даа. Энэмнай бүд нэхэгшэ Цынгылмаа Ванчикова мүн. Фабрикада ерэhэнhээнь хойшо оройдоо хоёр жэл хүсэжэ байна. Теэд энээхэн хугасаа соо бүд нэхэгшын шадабаритай болоожо үрдеэ юм. Цынгылмаае мэргэжэлдэ hургаhан мастер К. Д. Полынцевай омогорхохоньшье аргагүй юм бэзэ. «Богони болзорто дүршэл шадабарида пуража гараа hэн...»— гэжэ тэрэ ханамжатайгаар хөөрэнэ.

Урдань жиирэй утаhаар дотор хубсаhанай бүд нэхэдэг байба. Дүршэл шадабаряа улам нарижуулжа байhан басаганда бүри орёо нарин нэхэлгэтэй бүд гаргаха машина даалгаа hэн. Дан эртэдээбди гэhэншүүгээр hанахашье хүтэлбэрилэгшэд байгаа. Теэд цехэй начальник Михаил Ильич Серегин өөрынхеэрээл байhан юм. «Этигэжэ ядалтагүй, би мэдэнэб, Цынгылмаа шадаха...»— гэжэ тэрэ эрид хэлээ бэлэй. Нээрээшье тэрэ эндүүрээгүй. Цынгылмаа орёо машинада түргөөр дадажа, дүршэлтэй ажалшадhаа дутуугүй хүдэлдэг болобо. Зүгөөр бүхы юумэн анханай бэлэхэнээр бүтэжэ байгаа бэшэ aаб даа. Үсөөн бэшэ бэрхэшээлнүүдтэй ушардагшье hаа, оролдосотой басаган тэсэбэритэйгээр дабажа гарадаг hэн. Заримдаа машинань горитой хүдэлхэгүй гү, али утаhаниинь таhараадхиха. Тиигэбэшье иимэ hаатал оло дабтагдагүй, удаан үргэлжэлөөгүй. Шалтагаанинь юунhээб-юунинь тааранагүйб гэжэ дары элирүүлэн, бүд нэхэлгын арга тодхолой нюусые hүбэлтэн бэрхээр ойлгожо абадаг байгаа юм.

Иимэ хүнүүдтэй ажаллахадашье урматай, коллективэйнгээ нэрэ хүндые дээрэ үргэлсэжэ ябадаг. Фабрикын ажалшад Цынгылмаа Ванчиковае Хяагтын горсоведэй депутадаар hунгаhаниинь дэмы бэшэ.

...Нэхэлгын машина жэгдэхэнээр шэнхинэнэ. Эршэтэй түргөөр эрьелдэhэн ээрүүл- бабинануудhаа сагаан торгон утаhанууд hабагша татагданхай, үргэн полотно утаашаа нэмэжэл байна. Гансашье утаhан таhарнагүй. Урагшатай, бүтэсэтэй ажалайнгаа урманда баяраар гэрэлтэhэн хүдэлмэришэ басаганай шарайе харахадаа, эхэ эсэгэнэрэйнгээ урдын байдалые эрхэ бэшэ hанаандаа оруулхаш.

Цынгылмаа Ванчикова ажалдаа тон дуратай, тэрэ ямар үүргэ дүүргэжэ байhан тухайгаа hайн мэдэхэ. Басаган гансал өөрынгөө тала харадаггүй. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөөшье туhалалсадаг. Ондоогоор яажа болохоб, нэгэнэйнь ажал hаатаа hаа, бүхы халаанай бүтээсэ доошолхо ха юм. Тиимэhээл нэхэлгын цехэй басагад даабаринуудаа ходо дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц. Б. Ванчикова ажалайнгаа үедэ.

Д-Д. ДУГАРОВ.
Хяагта хото.

САГААН СЭДЬХЭЛ

—Хайшан гэжэ хамаг юумэндэ байлсажа үрдинэбта? Цех, эхэнэрнүүдэй совет, гэр дотор-хи ажал. Яажа үрдинэбта?—гэжэ нэгэтэ би Екатерина Андреевна Кошкинада хандабаб.

Иимэрхүү асуудал үни хада дуулаhан лэ байхаб, энээн тухайгаа хожом хэлүүжэб, мүнөө сүлөөгүйб, ажалдаа яаранаб гэhэн хэбэртэйгээр урдаhаам миhэрэн энеэгээд, ЛВРЗ тээшэ hубарилдажа ябаhан хүнүүдэй хоорондуур ороод, удангүй харагдахаа болишоо бэлэй.

Ажалдаа ерэмсээрнь, hаяшаг гэр бүлэ боложо эхилhэн залуухан басаган иигэжэ хандаба:

— Өөрын байрагүй байнабди. Туhалха гүт, аа?

— Энээн тухайгаа ажалайнгаа hүүлээр хэлсүүжэбди. Шиидхэгдээгүй асуудалнууд яhала олон. Үбгэншни заводто ажаллана. Байра үгэхэ ёhотой. Бү hанаашарха,— гэжэ дарууханаар харюусаад, ханха зайдан цехэй нүгөө талада байhан станок тээшээ ошобо.

Шэрэм шудхалгын цехэй эхэнэрнүүд бултадаа эбтэй зетэй юм. Эрхим hайн үйлэдбэри бүтээн гаргахаhаа гадна, бэе бэедээ hанаашархажа, арга шадал соогоо хамhалсажа байхые оролдоно. Түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэдэг алдартай.

Теэд Екатерина Андреевна энээндэ ямар хамаатайб? Али бригадираар ажалладаг юм гү? Үгы даа. Тэрэ цехэйнгээ эхэнэрнүүдэй соведые хүтэлбэрилнэ. Хэжэ байhан ажалаа хээд, элдэб эсын асуудалнуудые шиидхээд ябахые ганса оролдодоггүй, харин цех соохёо арюун сэбэр болгохые оролдодог.

Сугтаа ажаллажа байдаг заримандань гэр байра абхуулха, үхибүүдыень яслида, саадта түбхинүүлхэ хэрэгтэй. Нүхэр Кошкина залхуурдаггүй, үхибүүд тухайдаа hанаашархажа ябадаг эхэнэр мэтэ суггаа ажалладаг нүхэдтөө туhалдаг. Тиимэhээ коллектив соогоо ехэ хүндэтэй.

• • •

Тоогүй олон станогуудай түерхэ абяан замхажа, ажалай үдэр тиигээд лэ дүүрэшэбэ. Тус цехэй эхэнэрнүүдэй соведэй гэшүүд гэртээ ошохоёо яараагүй, үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнуудаа зүбшэн хэлсэхээ сугларaад бэлэй.

А. ХАРАЕВ.

НАРА ХАРУУЛДАГ ХҮН

«Нюдэнгөө сэсэгы мэтэ наряар...» гэжэ буряад зоной үгэ бии. Эдэ үгэнүүд удха Клавдия Михайловна Обунеевагай ажалтай сэхэ холбоотой юм. К. М. Обунеева 26 жэлэй хугасаа соо нюдэнэй эмшэлэгшээр Хэжэнгын больницада хүдэлнэ. Энэ саг соо нилээдгүй олон хүнүүд Клавдия Михайловнада эмшэлүүлhэн, тэрэнэй энэрхы дулаахан сэдьхэл мэдэрhэн байха.

Медицинын hүүлэй туйлалтануудые нүхэр Обунеева ажалдаа үргэнөөр хэрэглэдэг, мүн өөрынгөө эрдэм мэргэжэл ходоо дээшэлүүлжэ байдаг. Эмшэлэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлгын Тбилисиин институдай дэргэдэхи таба hарын курсада hуралсаад, Обунеева hаяхан бусажа ерээ.

— Тэндэ би мүнөөнэй онол аргануудтай танилсажа, шэнэ аппаратуудые ажалдаа хэрэглэжэ шадаха болооб,— гэжэ Клавдия Михайловна хөөрэнэ.— Холын хүдөөгэй врач байhан намда энэ hуралсал тон ехэ туhатай байгаа. Тэндэhээ асарhан эрдэм ухаагаа эндээ үргэнөөр хэрэглэхые оролдоноб.

Олон жэлдэ хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоhон Клавдия Михайловнагай эмшэлхэ мэргэжэл шадабари арад зондо улам туhатай болохо байна.

Нүхэр Обунеевада гансашье Хэжэнгэ нютагаархид эмшэлүүлдэг бэшэ, дүтын аймагуудhаа хүнүүд ходоо ерэжэ аргалуулжа байдаг юм. Олон хүнүүдые хараха болгоо.

Клавдия Михайловна Буряадай АССР-эй габьяата врачай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Тэрэнэй хэhэн ажал хэрэгыень гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнэжэ «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар, мүн республикын Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа.

Д. САМБУЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: К. М. Обунеева эмнүүлхэеэ ерэhэн басагые шэнэ аппарадуудаар шэнжэлжэ байна.

Авторай фото.

СЭНХИРХЭН ИИСЭНГЫН ЖАБАРТАЙШЬЕ ҺАА...

ЗУРАГЛАЛ

Үнгэрөөшэ намар бүлэг багшанарые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай республикымнай Верховно Совелэй Президиумэй Указуудые уншахадаа, олохон танилнуудайнгаа нэрэнүүдые оложо, тон ехээр баясааб. Тэдэнэй дунда Яруунын аймагай Иисэнгын найман жэлэй һургуулиин түрэлхи хэлэнэй багша Андриянова Марта Федоровнагай нэрэ байгаа һэн.

Би Марта Федоровнатай Иисэнгэдэ дүрбэн жэлдэ суттаа ажаллаһан хүм. Хэжэ байһан ажалдаа тон хаһалгатайгаар хандадагаараа түрүүшын үдэрһөө минии анхарал татаһан юм.

...1955 ондо һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэдэ Гүндын һургуули тээшэ залуухан басаган харайлгадаг болобо. Нэгэтэ магазин соо ороод байхадань, абар-табар һахалтай үбгэжөөл үнөөхи басатые шэнжэнгеэр шэртээд, иигэжэ асуугаа һэн ха:

— Ши хэнэй басагамши даа?
— Андрияновай.
— Иишэ зөөжэ ерэнхэйгта?
— Тиимэ.
— Хари, танихагүй байгаалби. Хэдыдэхидэ һурадаг хүмши?
— Үгы, би һурадаггүйб,—гээд басаган юундэшьеб улайшаба. — Багшаар хүдэлдэгби....
— Татай, али юм!—үбгэжөөлшье сошожо, тээлмэрдэн алдаа һэн.—Юу дүүргэнхэйбта?—гээд гансата «та» гэжэ оробо.
— Мүнөө жэлдэ институт дүүргээб.
— Зүб өө. Үхибүүдни шэнэ багша ерэнхэй гэжэ хэлээ һэмнай.

Нөөрөөшье тэрэ үедэ Марта маргаагүй, нарииха бэетэй, өөрынгөө наһанһаа һураггүй залуугаар харагдадаг һэн. Үбгэжөөлһөө байха, юһэдэхи-арбадахи классай һурагшад иимэ залуухан аад, хэдыдээ багша болоо үрдеэ гээшэб гэжэ өөһэд хоорондоо гайхалдаа бэлэй...

1958 онһоо сэнхирхэн Иисэнгын эрьедэ түбхинэжэ, М. Ф. Андриянова тэндээ таһалгаряагүй багшална. Тэрэ хүүгэдые түрэл хэлэндээ эмээхэй дуратайгаар хүмүүжүүлхын тула горитойхон ажал ябуулдаг юм. Тэрэнэй эгээл шухалань—арадай аман зохёол шэнжэлдэг кружок. Табадахиһаа эхилээд наймадахи классуудай һурагшад аман зохёолой шэжэр алтан сэсэрдэһэнүүдые тэсэмгэйгээр суглуулдаг, һамбаатайл саггаа «агнажа» ябадаг зантай. Тэрэ «үбшэниинь» эхин классуудай шабинарта «халдашадаг».

Иисэнгэ нютагай буряадууд аман зохёолоор баян юм даа. Илангаяа таабари болон оньһон үгэнүүдынь онео һонирхолтой байдаг. «Иисэнгын долгинууд» гэжэ гар бэшэмэл журнал соо мүнөө 8-дахи «А» класста һурадаг Бадма-Ханда Батуевагай бэшэжэ абаһан нэгэ иимэ таабари толилогдоо һэн: «Митаахай мяхаа эдеэд, гуяа ташуурдаад гүйшэбэ». Энэнь хэдэгэнээрхэһэн тугалые хэлэһэн байгаа. Иимэрхүү һонирхолтой зүйлнүүд эдир фольклористнуудай дэбтэрнүүд соо олон даа!

Марта Федоровна хүүгэдэйнгээ суглууһан материалнуудые ехэ шадамараар, ямар нэгэ дүримдэ тааруулан, хэшээлнүүдтээ хэрэглэдэг. Тиихэдээ түс таабарие гү, али хошоо үгые хэн һурагшын хэнһээ бэшэжэ абаһыень тэмдэглэхээ мартадаггүй.

Буряад хэлэнэй бэшэгэй шэнэ дүрим шудалжа эхилхэ зуураа, һанаамгай багша шабинартаяа хамта Иисэнгын нютагай нэрэнүүдэй согсолол бүридхөө. Тэдэнэр нэрэнүүдые бэшэжэ абалгаар хизаарладаг бэшэ, мүн тэдэнэй удха, үндэһые онгилжо үзэдэг юм. Тиигэжэ багша аман зохёол шэнжэлэлгэһээ дашарамдан топонимикотай (нютагай нэрэнүүдые шэнжэлдэг эрдэм) шабинараа дадхуулан танилсуулна.

М. Ф. Андриянова гансашье багшын бэшэ, мүн эхын хүндэтэ уялга дүүргэдэг. Тэрэнэй гурбан үхибүүд һургуулиин наһа гүйсөөдүй, тиимэһээ харууһа ехэтэй байдагынь эли ааб даа.

Гэбэшье Марта Федоровна хамтын ажалһаа далтирдаггүй. Жэл бүри али нэгэн участогта агитатораар ажалладаг. Мүн баһа лекторнүүдэй гэшүүн туладаа түрэлхидэй урда элдэб темээр лекци уншадаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм. Тиихэдээ гансашье хооһон үгөөр хөөрэлдэдэггүй, харин шабинарайнгаа хүсөөр концерт харуулдаг.

Шабинарайнь түрэлхид булта Иисэнгынгээ түб һууринда түбхинэшэнхэй бэшэ, олониинь холо ойрын гүүртэнүүдээр таранхай байдаг. Энэнь түрэлхидэй дунда ябуулха ажалыень орёошог болгодог. Теэд үбэлэй шэмэрүүн жабаршье байг, хабарай хара һалхиншье аашалаг, Марта Федоровна класстаяа Алтанай гү, али Михайловкын гүүртэдэ ошонхой, хөөрэлдөө үнгэргөөд, концерт харуулжа байдаг заншалтай. Иимэл даа хүдөөгэй багшын хүнгэн бэшэ ажалай үдэр!

Мүнөө Марта Федоровна Андрияновае эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын һайндэрөөр дашарамдуулан амаршалаад, арюун һайхан ажалдань амжалта хүсэе!

Цырендулма ДОНДОГОИ.

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ЗАЛИТАЙДА

«Мартын 2—4-нэй үдэрнүүдтэ КПСС-эй XXIII съезддэ зорюулагдаһан мүрысөөн болохонь» гэһэн соносхол Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студентнэрэй дунда тараба. Тиигэжэ институдай табан факультедэй студентнэр, багшанар Үдэ голой урдахи арал дээрэ гаража, гурбан үдэрэй туршада хоорондоо мүрысэбэ. Энэ ехэ мүрысөөндэ хамтадаа 700 хүн хабаадалсажа, 3, 10 километрэй зайда хоорондоо урилдаа. Биологиин факультедэй команда сооһоо студентнэр Лиюнфин, Зеюлькина, Доржиев гэгшэд шалгаржа, түрүү һуури эзэлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: биологиин факультедэй санаша басагад.
С. Балдуевай фото.

ҺАНШАГАА БУУРАЛТААШЬЕ ҺАА...

Мария Константиновна Варанд 70 наһаяа шахажа ябана. Тиигэбэшье пенсидэ гараха гэжэ һанаандаашье оруулхаар бэшэ хэбэртэй. Мүнөө үедэ 70 гаран басагадые машинкаар юумэ сохюулжа һургахын хойноһоо оролдожо байдаг. Зүгөөргүй олон басагад энэ мэргэжэлтэй боложо эндэһээ гарадаг. Республикын эдир технигүүдэй станцида 8 жэлэй туршада хүдэлжэ ябаһан М. К. Варанд хэды олон машинисткые бэлдэжэ, ниислэл хотынгоо эмхи зургаан, предприятинуудта эльгээнэ гээшэб!

Мария Константиновнада заалгажа машинисткын дүршэлтэй болоһон басагадай олонхидынь энэ олоһон мэргэжэлээрээ хүдэлнэ. Жэшээнь, Рая Васильева пединститутда, Люда Женевская КПСС-эй обкомдо, Люда Крицкая, Люда Зиновьева гэгшэд ВЛКСМ-эй обком, горкомдо хүдэлнэ.

Буурал сагаан һаншагтай болоһон Мария Константиновна иигэжэ залуу мэргэжэлтэдые өөһэдынгөө баян дүршэлдэ һургажа ябадаг, эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, һайхан һанаатай совет оронаймнай эхэнэрнүүдэй нэгэн юм.

Ч. БУДАЕВ.

Американ эхэнэрнүүдтэ амаршалгын бэшэг

ХАНОЙ. (ТАСС). «Американ эхэнүүдтэ, бүхы американ эхэнэрнүүдтэ, Америкын түрүү үзэл бодолтой бүхы хүнүүдтэ бидэнэр Урда Вьетнамай бүхы эхэнэрнүүдэй зүрхөө хани халуун амаршалга хүргэнэбди» гээд эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр—мартын 8-тай дашарамдуулан, американ эхэнэрнүүдтэ Урда Вьетнамые сүлөөлхэ эхэнэрнүүдэй союзай амаршалгын бэшэг соо хэлэгдэнэ.

«Урда Вьетнамай хүн зондо хуби заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ эрхэ олохын тулада манай хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхые, Урда Вьетнамдахи уршагта муухай эзэрхэг дары зогсоохо тухай Америкын правительствада эрилтэ хэхые бидэнэр уряалнабди» гээд «Освобождение» гэжэ агентствын мэдээсэлдэ үндэһэлэн, ВИА агентствын дамжуулһан тус бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

30 вертолёт усадхагдаба

ХАНОЙ. (ТАСС). Биньдинь провинциин Фукат гэжэ американ аэродромые Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын армиин подразделенинүүдэй һаяшаг миномёдоор гэнтэ буудахадань, Америкын 30 вертолёт усадхагдаһан байна. Энэ зоримгой добтолгын үедэ патриодууд Америкын 110 солдадые алаһан, шархатуулһан, аэродромые ехээр гэмтээһэн байна гээд Урда Вьетнамай «Освобождение» гэжэ агентствын дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ.

Фукат аэродром Куинен гэжэ провинциин центрһээ хойшо 10 милиин газарта оршодог юм. 15.000 хүнһөө бүридэһэн 1-дэхи американ ябаган сэрэгэй дивизиин шухала базануудай нэгэн юм.

Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг ябуулгые буруушаалга

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые эсэргүүсэн буруушаалгын тэмдэг болгон 21-тэй американец Джеймс Уилсон олон зоной хараһаар байтар өөрынгөө сэрэгэй албанда таталгын карточкые галдаһан байна. Тэрэнэйнгээ түлөө хоёр жэлдэ түрмэдэ хаагдаха гэжэ условноор шиидхэгдээ. Энэ хадаа вьетнам арадта эсэргүүтээр эзэрхэг түримхэй дай хэжэ байһан армида алба хэхэһээ арсаһан залуушуулые США-да уголовно харюусалгада хабаадуулһан түрүүшын ушар бэшэ юм.

СОВЕТ ГОРОДУУД ТУХАЙ КИНОПОВЕСТЬ

СОФИ. (ТАСС). Болгариин телевидениин гурбан хүдэлмэрилэгшэд—сценарист Любен Божев, режиссёр Димко Захариев, оператор Ненчо Червенков Советскэ Союз соогуур удаан сагай турша соо творческо аяншалга хэһэнэйнгээ һүүлээр үнгэрэгшэ намарай эсэстэ 14 мянган метр утатай киноплёнко асарһан байна. Тэдэнэр Украинада, Белоруссида, Дунда-Ази болон Россин түбэй областьнуудта хараһан үзэһэн эгээн лэ һонирхолтой юумэнүүдые буулгажа абаһан байгаа.

Тэдэнэй асарһан материалнуудһаа үндэһэлэн, «Советүүдэй орон» гэжэ долоон серитэй фильмые КПСС-эй XXIII съездэ зорюулан байгуулаа. Фильм хадаа хэдэ хэдэн совет городуудай хүнүүд, ажабайдал болон түүхэтэ памятнигууд тухай сэдьхэл хүдэлгэмэ документальна повесть болоно гээд БТА-гай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө режиссёр Д. Захариев мэдүүлээ.

СССР-тэ боложо байһан асари ехэ ажал хэрэгые бултыень харуулхын тулада долоон серишье бага байна.

Тиимэһээ бидэнэр эгээн лэ гол шухала юумэнүүдыень харуулхые оролдоһон байнабди.

Турциин богоолшолгоһоо Болгарие ород сэрэгүүдэй сүлөөлһөөр 88-дахи жэлэй ойн үдэртэ тус фильмын Киев город тухай хөөрэһэн түрүүшын сери телевиденеэр харуулагдаа. Москва, Минск, Полтава, Ташкент, Самарканд болон бусад городууд тухай кинорассказуудые экранууд дээрэ хүн зон мүн лэ хараха.

Великобританиин компартиин һунгалтын урда тээхи кампани

ЛОНДОН. (ТАСС). Великобританиин Коммунис парти һунгалтын урда тээхи кампаниие эхилээ. Мартын 31-дэ болзорһоо урид болохо парламентска һунгалтада компарти 52 округто өөрынгөө кандидадуудые дэбжүүлхэ байна. Үглөө мүнөөнһөө эхилэн компартиин кандидадууд ороной элдэб городуудтахи митингнүүд дээрэ үгэ хэлэхэ, литература тарааха, тиигэжэ Англиин коммунистнуудай һунгалтын урда тээхи программые тайлбарилха юм.

Энэ программань КПВ-тэй «Шэнэ Англи—арадай Англи» гэжэ манифест соо найруулан хэлэгдэнхэй. Энэ манифест 30 мянган хэһэг тиражтайгаар хэблэн гаргагдажа, һаяар номой киоскнуудта ороно байна. Тэрээнһээ гадна, манифестын хураангы удхые 600 мянга тухай хэһэгээр хэблэн гаргажа, компартиин эдэбхитэд тэдэниие һунгагшадай дунда тарааха байна. Дотоодын болон гадаадын политикын гол асуудалнуудаар компартиин гаргаһан уряануудтай плакадууд һунгуулиин округуудта эльгээгдэнэ.

Компартиин һунгуулиин урда тээхи кампани үнгэргэхын тула мүнгэ зөөри суглуулагдана. Түрүүшын 10 үдэрэй турша соо 5 мянган фунт стерлинг суглуулагдаад байнхай.

Компартиин һунгуулиин урда тээхи кампаниин үедэ һунгуулиин элдэб округуудта КПВ-гэй генеральна секретарь Джон Голлан үгэ хэлэхэ юм.

ОАЕ-гэй Министрнүүдэй Соведэй сесси

АДДИС-АБЕБЭ. (ТАСС). 8-дахи ороной—Конгын (Браззавиль) делегаци Африкын нэгэдэлэй организациин Министрнүүдэй Соведэй эндэ боложо байһан сессиһээ гаража ошоо.

Делегациин хүтэлбэрилэгшэ Бакала гэгшын журналистнуудта мэдүүлһэнэй ёһоор, заседаниин зал соо угаа тааруугүй оршон байдалай тохёолдоһон дээрэһээ, тэрэшэлэн Урда Родези тушаа политическэ комитедэй дурадхаһан резолюци соо Ян Смидэй расис засаг түрэтэй тэмсэхэ үрэ ехэтэй хэмжээнүүдэй хараалагдаагүй байһан дээрэһээ делегаци сессиһээ гаража ошоһон байгаа.

США Ганын шэнэ правительствые мэдэрбэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Ганын хэрэгүүдээр Вашингтондо байдаг этигэмжэтэдэ мартын 4-дэ гүрэнэй департамент «юрын дипломатическа ното» барюулһан байна. Энэ хадаа «Ганын правительствые «Сүлөөрэлгын национальна соведые» Холбоото Штадуудай мэдэрһыень заажа үгэнэ». Энээн тухай хэблэлэй асуудалнуудай талаар гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ мэдээсэһэн байна.

„Португалиин“ Гвиней тэмсэһээр

ДАКАР. (ТАСС). «Португалиин» Гвинейн болон Ногоон Хушуунай аралнуудай бэеэ даанхай байдалай африкан партиин генеральна секретариат мартын 4-дэ коммюнике толилоо. Салазарай эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэн тэмсэжэ байһан энэ Португальска колониин патриотическа хүсэнүүдэй амжалтанууд тэрээн соо тэмдэглэгдэһэн байха юм. Коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Январиин 1-һээ февралиин 11 хүрэтэр восстани хэгшэдэй армиин сэрэгшэд болон партизанууд Португалиин 50 гаран солдат, офицерые усадхаһан, хэдэн арбаад хүниие шархатуулһан байна. Эзэмдэгшэдтэй байлдаа хэхэ үедөө патриодууд хэдэн танк, бронетранспортёр галдаа, Олосатодохи Португалиин бүхэлэгдэһэн лагериин казармануудые һандаргаа.

Японой ракетэ табигдаба

ТОКИО. (ТАСС). Кагосима (Кюсю аралнууд) город шадарай Утиноура полигон дээрэһээ «Лямбда» гэжэ гурбан шататай ракетэ мартын 5-да табигдаа.

Секундын турша соо 5,7 километр түргэнөөр ябаха арга ракетэдэ гурбадахи шатань олгоһон байна. Программын ёһоор энэ ракетэ газарһаа 2—2,2 мянган километртэ радиационно бүһэлүүртэ хүреэд, Номгон далай дээрэ унаха ёһотой юм.

Президентые алахаб гэһэн заналта

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Президент Джонсониие алахаб гэжэ занаһан 27 наһатай Освальд Пик гэгшые Америкын засагаархид арестовалаа. Юун дээрэһээ иимэ заналта хэһэн тухайнь мэдээсэхэһээ Пик гэгшые арестовалһан ФБР-эй агентнууд арсаһан байна. Вашингтон орожо ябаһан поезд соо Пик баригдаһан байна.

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ?

Дайн байлдаан улам үргэдхэгдэнэ

Вьетнамдахи дайн байлдаан улам шангадхагдана. Энэ тааруугүй, булимтаралгын дайнда хүсэд булюу байдалтай болохын тулада Вашингтоной зонхилхы этигээдүүд Холбоото Штадуудтаа, мүн Зүүн-Урда Азида шэнэ оролдолгонуудые гаргана. Вьетнамда дай хэхын тулада 5 миллиард шахуу доллар нэмэжэ һомолхо тухай хуулиин проектые үнгэрэгшэ вторнигто Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэдэй палата, удаань сенат һайшааһан байна. Энэ мүнгэ зөөриин ехэнхи хубинь Индохитадтахи американ зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ эльгээгдэхэ самолёдуудые, бусад дайшалхы техникые худалдажа абахын тулада зорюулагдаха юм.

США-гай оборонын министр Макнамара шэнэ милитарис ёһоной мэдүүлгэ һаяхан хэһэн байха юм. Пентагон мүнөө Зүүн-Урда Азида 300 мянга шахуу солдадые эльгээнхэй, тэдэнэй олонхинь Вьетнамда дай хэнэ гээд тэрэ мэдээсээ. Макнамарын хэлэһэнэй ёһоор, американ эзэрхэгшэдтэ туһалхын тулада үшөө 20 мянган солдат болон офицер эльгээгдээ. Вьетнамда дайнай боложо байһанһаа уламжалан, али бүхы түхэлэй буу зэбсэг болон һомо хэрэгсэлэй захилнууд горитойгоор ехэ болоно гээд тэрэ мэдүүлһэн байха юм.

Сэрэгэй гаргашада Вашингтоной бүри ехээр мүнгэ һомолжо байһаниинь Вьетнамдахи зэбсэгтэ хүсэнүүдые ехэ болгохоноо ондоо аргые далайн саанахи гүрэнэй ажал ябуулагшад оложо шаданагүй гэжэ үшөө дахин харуулжа үгэнэ. Холбоото Штадуудай уршагта муухай аюулта хэрэг тэдэниие уласхоорондын оршондо горитойгоор гансаардуулаа. Вьетнам арадта эсэргүүгээр Америкын хэжэ байһан эзэрхэг аашые Урда Корей мэтэ США-һаа дулдыданги туһамаршадынь лэ хүсэдөөр дэмжэнэ гэжэ Зүүн-Урда Азиин болон Алас-Дурна зүгэй оронуудаар вице-президент Хэмфриин һаяын аяншалга харуулаа. Сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй талаар Вашингтоной олон ханинар зэбсэгээр туһалхаһаа байтагай, һанал бодолойшье талаар Вашингтондо дэмжэлгэ үзүүлхэһээ арсадаг байха юм.

Иимэ эрхэ байдалда Вашингтоной димпломати өөрынгөө ханинарта бүдүүлигээр баадхалга хэхые оролдоно. Хэмфриин Зүүн-Урда Азиһаа бусан сасуу Филиппин аралнууд дээрэ Манилада Америкын дээгүүр тушаалтай генералнуудай нюуса зүблөөн яаралтайгаар зарлагдажа, Америкэһээ Азиин оронуудта байдаг элшэн сайдууд тэрээндэнь хабаадалсаа. Сайгоной туһамаршадтай президент Джонсоной Гонолулуда уулзалгын, Алас-Дурна зүгтэ Хэмфриин аяншалгын үедэ абтаһан шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ асуудал тус зүблөөн дээрэ гол түлэб хэлсэгдээ. Энэ оролдолгын ашаар Филиппин өөһэдынгөө 2 мянган солдадые Урда Вьетнам эльгээхэ болоо. Мүн Урда Корейһээ солдадууд нэмэжэ эльгээгдэхэ юм.

Туһамаршад юу бирахаб. тиимэһээ Холбоото Штадууд өөрынгөө хүсэнүүдтэ найдаха баатай боложо, олон мянган американ хүбүүдые булимтаралгын дайнда эльгээжэл байдаг болонхой. Джонсоной правительствын энэ уршагта хараа бодолһоо уламжалан, Американ олониитэ, мүн Вашингтоной хуули гаргадаг зарим хүнүүд дурагүйтэдэг болоо. Фулбрайт, Морзе, Грюнинг болон бусад зарим американ конгрессменүүд Вьетнамдахи дайн байлдаа үргэдхэхэ политикые буруушаана.

Парламентын һунгалта дахяад болохонь

Гарольд Вильсонэй канцеляри соо февралиин 28-да иимэ мэдүүлгэ гаража, дэлхэйн бүхы хэблэлдэ толилогдоһон байха юм:

«Парламентын тараагдаһан тухай соносхохыень дээдэ зэргэтэ хатан хаанайе премьер-министр гуйгаа. Энэ гуйлтыень дүүргэхэб гэжэ дээдэ зэргэтэ хатан хаан мэдээсэһэн байна. Парламент мартын 10-най четвергдэ тараагдаха. Парламентын һунгалта мартын 31-нэй четвергдэ болохо юм. Шэнэ зарлалай парламент апрелиин 18-най понедельнигтэ суглараха».

Тиигэжэ Англида парламентын шэнэ һунгалта ойртобо. Британска аралнууд дээрэ һунгалтын урда тээхи кампани эхилһээр хэдэн үдэр үнгэржэ байна. Зүрилдэдэг хоёр гол партиин— лейборис болон консервативна партинуудай ударидагшад политическэ һорёо эхилжэ, ехэ найдуулга үгэһэн программануудай тухайгаа Англиин хэблэлдэ бэшэнэ, радио болон телевиденеэр дамжуулгануудые хэнэ, һунгагшадай суглаануудай дээрэ үгэ хэлэнэ.

1964 оной октябрьһаа засагые гартаа барижа байһан лейборис хүтэлбэрилэгшэд болзорһоонь урид һунгалта үнгэргэхые яахадаа соносхоһон байнаб? Лейбористнууд общинануудай палатада оройдоол гурбан хүнөөр булюу байдалтай юм. Хуули гаргалгын органуудта өөрынгөө байдалые үргэдхэн бэхижүүлхэ таарамжатай үеые Вильсонэй парти үнинһөө хойшо хүлеэжэ байдаг юм. Лейборис ударидагшадай һанамжын ёһоор эгээл иимэ үе мүнөө хүрэжэ ерэнхэй. Тэдэнэй политическэ талаар зүрилдэгшэд — консерваторнууд мүнөө эгээн лэ эмхи гуримгүй байдалтай болонхой. Тэрэнэй шэнэ хүтэлбэрилэгшэ, Дуглас Хьюмэй орондо ороһон Эдвард Хит өөрынгөөшье парти дотор тиимэ ехэ нэрэ хүндэтэй боложо үрдеэгүй байһаар. Лейбористнууд амжалта түйлажа болохоор гэжэ Гуллада һаяхан болоһон нэмэлтэ һунгалта харуулаа. Олониитын дунда үнгэргэгдэһэн асуулташье мүн лэ иимэрхүү үрэ дүн үгэһэн байха юм.

Парламентда үлүү һуури абажа байдалаа бэхижүүлхэһээ гадна, өөрынгөө дотоодын болон гадаадын политикые бэелүүлхэ шэнэ мандат абахые лейборис ударидагшад эрмэлзэдэг дээрэһээ һунгалтые болзорһоонь урид үнгэргэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Юуб гэхэдэ, энэ политикань лейборис парти доторшье, мүн газаа тээншье бүри ехээр шүүмжэлэгдэдэг болоһон байна бшуу.

Лейбористнууд 17 һарын турша соо засагаа барижа байхадаа, һунгалтын урда тээ үгэһэн найдуулгануудаа дүүргээгүй.

Тиигэбэшье лейборис хүтэлбэрилэгшэд һунгалта үнгэргэхые яарана. Зүрилдэгшэдэйнгээ һулараад байһые һамбаашалжа, өөрынгөө байдал бэхижүүлхэ, өөрынгөө парти дотор оппозициин улам ургажа байлгые парламентын һунгалтада «бараг илалта түйлажа» һаатуулха гэжэ тэдэнэр эрмэлзэнэ.

Сиридэ болоһон хубилалтанууд

Сиридэ болоһо байһан политическэ хубилалтануудые ажаглан обёорхонь нилээд бэрхэтэй юм. Һүүлшын жэлнүүдтэ энэ орон дотор гүрэнэй урбалта лаб арбаад дахин болоо, правительстванууд угаа түргэ түргэнөөр һэлгэгдэжэл байгаа. Министрнүүдэй шэнэ кабинедэй байгуулагдаһан тухай мартын 1-дэ Дамаскда соносхогдоо. БААС тиин сирийскэ саг зуурын ... ри гэдэгэй ударидагшадай нэгэ... наһатай Юсеф Зейн шэнэ ка... дые толгойлно. Энэ хадаа С... 1963 оной мартда БААС пар... засагые гартаа абаһанһаа х... юһэдэхи правительство болоно.

Гурбан жэл ямаршье пар... ямаршье правительствын ... ябуулгын дүнгүүд тухай сэ... үгэхэдэ яһала хүрэхөөр саг б... үгэнэ. «Нэгэдэл, эрхэ сүлөө, с...лизм» гэһэн ехэ удхатай уря... зүнгнүүдые табижа, БАСС за... гартаа абаа һэн гэжэ һану... Баасистнуудай Салах Битар, ... шель Афляк гэхэ зэргын бару... үзэл баримталдаг ударидагшад ... амяа хараһан уг зорилгоё да... хын тулада эдэ уряа лозунгну... хэрэглэһэн байгаа. Тэдэнэр Ир... хи хархис хүсэнүүдтэй холбо... байһан юм.

Гэхэтэй хамта Сири, Ирак, болон бусад араб оронуудта бо... байһан социальна гүнзэгы ехэ ...билалтанууд БААС партиин өө... гэшүүдэй дунда зүрилдөө үү... байха юм. Тиимэһээ партиин ...ридагшад арадай дунда хүн... болохые оролдожо, араб орону...хи империализмда эсэргүү ху... нэй эрилтэнүүдтэ дотоодын ... гадаадынгаа политикые таарал... ха баатай болоһон байгаа. Си... арад зоной баалалтаар, энэ ... түрүү хүсэнүүдэй туһаламжа... гаар Сириин урдын хүтэлбэрил... энгэй компанинуудые гүрэнэй ... дэлдэ оруулха тухай хэдэ ... хуулинуудые үнгэрэгшэ жэлэй ... варь һарада абаха баатай ... һэн. Аграрна реформо тухай х... бэелүүлэгдэжэ эхилһэн байгаа.

Зүгөөр Сиридэ социально-эк...мическа түрүү шэнэдхэлгэнүү... саашадань бэелүүлэгдэ зонх... БААС парти дотор болоһон ... тэмсэл һаад ушаруулаа. Сириин ...вительствын политическэ хараа ...лэл тодорхойлгодо БААС пар... ниитэ арабска хүтэлбэри гэдэг ... болотор ехэ нүлөө үзүүлдэг ба... Энэ хүтэлбэридэ баруунай үзэл...римталдаг Афляк, Битар гэхэ ...тынхид гол үүргэ дүүргэдэг ба... Энэ жэлэй эхеэр Сириин пр...тельствые Салах Битар гэгшын ...хяад толгойлходо, энэ хадаа ... адхаралгагүйгөөр хэгдэһэн урб... болоно, Сириие баруунай үзэл...римталха ябадалда түлхин ору... шадаха гээд араб оронуудай х... сэгнэһэн байгаа бшуу. Сириин ...жуази, мүн баруун оронуудай ... рим этигээдүүд энэ ушарта ... шаалтайгаар хандаһан байха ю...

Зүгөөр энэ правительство у... байгаагүй. Сириин армиин ябу... хэһэнһээ уламжалан, февра... 23-да БААС партиин ниитэ ара... хүтэлбэри Сириин засаг түрые ...рилгаһаа зайсуулагдаһан байха ... Орон доторхи засаг түрые Б... партиин сирийскэ хүтэлбэриин ...та ороо. Энэ хүтэлбэри залуу ...цернүүд болон политическэ ... ябуулагшадһаа бүридэһэн ба... Араб оронуудай хэблэлэй мэд...һэнэй ёһоор, Сиридэхи оршон ...дал хүсэд гуримдаа ороо. Шэнэ ...вительствые профсоюзууд, ... ниитын организацинууд дэмж... Энэ орондо боложо байһан хуби...тын бодото удхань һаяар улам ... харагдахал байха.

Ф. СЕЙФУЛЬ-МУЛЮКО...
(ТАСС...)

Угандын премьер-министрэй мэдүүлгэ

КАМПАЛА, (ТАСС). Угандын премьер-министр Милтон Оботе үсэгэлдэр арад зондоо хандан радиогоор, телевиденеэр үгэ хэлэхэ зуураа, ороной дотоодын байдалда хабаатай асуудалнуудаар тайлбари үгөө. Орон доторнай һүүлэй үедэ бэрхэтэй байдал тохёолдоһон байна. Угандын президент Фредерик Мутес гэгшын харша хараа бодол баримталһанһаа уламжалан иимэ байдал тохёолдоо гэжэ М. Оботе мэдүүлбэ. Орон доторхи засагай урбалта хэхэ зорилгоор хилын саанаһаа буу зэбсэгүүдые асарха һэдэлгэ гаргаа гэжэ Мутесые гэмнэнэ. Оботегэй хэлэһэнэй ёһоор, Угандын правительство орон дотороо онсо байдал соносхохогүй, харин дотоодын политическэ бүхы асуудалнуудые богонихон болзор соо шиидхэхэ оролдолго гаргажа байна гэбэ.

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. Хай Хунг тосхоной арадай милициин отделени. Эдэ залуу эхэнэрнүүд болон басагадууд хүдөө ажахын кооперативта эрхим һайнаар хүдэлхын хажуугаар сэрэгэй хэрэг шудалха забда олодог байха юм.
ВИА-гай—АПН-эй фото.

ПРАВДА БУРЯТИ...

Мүнөөдэрэй номерто...

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ү... нэрэдэ хүртэмөөр» гэһэн түрүү... шэг. Буряадай АССР-эй Верхо... Соведэй Президиумэй У... «КПСС-эй XXIII съездые үг... лан» гэһэн рубрика доро м... риалнууд. ТАСС-ай материалну...

Хоёрдохи хуудаһанда: «КП... эй XXIII съездын Директивэ... дые зүбшэн хэлсэнэбди» гэ... рубрика доро материалну... КПСС-эй городской комите... секретарь В. Бирюковой ... ган һалбархал ниислэл х... мнай» гэһэн статья. Ажа... дай һанамжа, дурадхалнууд. ... хар-Шэбэрэй аймагай «Забай... лец» колхозой главна бухга... И. Аносовой статья.

Гурбадахи хуудаһанда уласх...рондын эхэнэрнүүдэй үдэртэ ...рюулагдана: В. Островскиин ... һайханиие бүтээгшэд» гэһэн ... респонденци. А. Харитонов... «Эхэ» гэһэн материал. В. ...градовагай корреспонденци. Л. ...зарүгай «Үргэһэгүй һуни» ... материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: В. ...доковагай «Үран бэшэг» ... корреспонденци, «Бэлэгүүд» ... материал. «Дэлхэйн эхэнэрн... гэһэн рубрика. ТАСС-ай мате...нууд.

Сагай уларил

Мартын 8—9-нэй үдэр... республика доторнай бүр... байха. Зарим газарнуудта ... орохо. Баруун хойноһоо ... наар һалхилха. Хойто аймаг... һүниндөө 23—28, бэшэ ...та 18—23, үдэртөө 4—9 ... хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. О. ОЧИРО...

Н01438.

Зак. № 16...